

KENEDYOVKY

Jan Beneš - Kenedy

Sešit č.II

Skautské středisko „Lípa“

Roztoky u Prahy

Pro vydání připravil : Petr Hosman, Diplomat

Copyright © 2005

Napsáno v březnu až červnu 2005 jako příběh pro táborovou hru roku 2005.

Věnováno památce mého nejlepšího kamaráda, bratra Hrocha a všem těm, kteří mi umožnili vrátit se o téměř dvanáct století zpátky.

Velký dík chci složit svému nedostižnému vzoru Eduardu Štorchovi, mistru Zdeňkovi Burianovi, učiteli a vypravěči Janu Šimkům, skautovi a otci roztockého muzea Jiřímu Bajerovi -Bieganovi, panu JUDr. Zdeňkovi Záhořovi a Velebnému panu Matějčkovi.

Stejně poděkování si zaslouží i můj děda, Jan Talián a jeho velký kamarád Josef Neliba a také můj skautský vůdce, vodák, kamarád a skvělý člověk Mirek - Siki - Hypš.

Velikou poklonu skládám i autorce knihy Slované (Panorama 1988) paní Magdaleně Beranové.

Chci a musím poděkovat i všem svým kamarádům a kamarádkám z dob klukovských, s nimiž jsem prožíval nádherná dobrodružství v místech tak svázaných s historií Slovanů, v Roztokách a jejich malebném okolí.

Nakonec, ale o to víc, musím poděkovat mojí úžasné manželce Blance, která nejen, že mě nechala bloudit ve slovanských dobách, psát a věnovat tomuto příběhu spoustu času, ale je tak skvělá, že navíc celý rukopis přepsala na počítači a převedla jej tak do čitelné podoby. Moc děkuju.

Na konečné fázi přepisování se podílela i moje dcera Eva, která má stále ke skautskému oddílu blízko. Pomohla dotáhnout dílo do finále.

Uznalé poplácání po rameni zaslouží zadavatel a vydavatel v jedné osobě Petr Hosman - Diplomat.

1. kapitola

Paprsek slunce probodl listí dubů a hlasy ptáků ještě zesílily. Letní slunce se chopilo vlády náhle a plnou silou. Jen rosa na trávě je studená. Chlapcům to ale nevadí. Běží vysokou orosenou trávou od lesa k řece. Vyhnou se stezce a míří přes louku k velké vrbě. Je to vlastně houština vrb, jimž vévodí ohromný dutý strom. Pod klenbou větví skloněných až do vody mají kluci ukrytý svůj člun. Je to jejich chloubka. Od konce zimy tesali a vypalovali kmen topolu. No a teď mají lodici, jakou jim mohou závidět i dospělí muži. Ti, pravda, nemají na takovou práci tolik času. Lov ryb je záležitost kluků a dospívajících mladíků. I dívky se vydávají na ryby, ale většinou jen pokládají vrše a natahují sítě v ústí potoka. Udice, kostěná harpuna a člun, to je záležitost pánů kluků.

„Dervane, počkej!“, menší chlapec při běhu přes louku viditelně zaostává. Napadá na pravou nohu a nemůže stačit svému staršímu a většímu druhovi.

„Ujedu ti na řeku, ujedu“, zlobí Dervan menšího chlapce, ale poleví v běhu a počká. Tady na louce už slunce svítí plnou silou. Vyhouplo se za vysokými skalami nad druhým břehem řeky a svítí chlapcům do očí. Už běží vedle sebe a menší pořád mluví.

„Mám nové háčky, Dervane, řezal jsem je z kostí. A vlasce ze šlachy. Je tak tenký, že není vidět. Skoro. A taky tuhle harpunu. Tak už se podívej. Má tři zpětné háčky. Z té se ryba nevyvlíkne. Héééj! Bude velký úlovek. Héééj!“

„Neřvil“, osopí se Dervan na mladšího. „Vždyť poplašíš všechno kolem řeky, odsud až dolů pod Řivnáč. Ty jsi prostě Šček. Opravdu máš správné jméno. Vždyť pořád štěkáš. Jako štěně:“

„Už mlčím, Dervane“, hodí Šček po starším kamarádovi ublížený pohled, trošku ubere v běhu, ale jen maličko. Tak, aby se dostal za velkého a – skočí mu na záda. Oba se zřítí do trávy a pořádnou chvíli se válejí zaklesnutí do sebe, až konečně Dervan svého menšího kamaráda přemůže. Ten leží na zádech, mhouří oči do sluníčka, hlasitě oddychuje.

„Nabízím ti mír“, navrhuje většímu.

„Ty drzá veverko, ty mřenko leklá, já ti dám mír. Budu tě mučit“, chechtá se Dervan.

„Jako že se Šček jmenuju, nabízím ti mír. Přijmi mou podanou ruku, nebo si tě zotročím“, vykřikuje malý bojovně, ale sotva potlačuje smích.

„Přijímám mír“, chechtá se větší, „a ruku mi podáš, až tě pustím“.

Kluci vstanou. Jsou celí zmáčení rosou, zrudlí námahou z běhu i z boje. Upravují si oblečení pochroumané zápasem. Utahují opasky s mosaznými sponami.

„Vypad' mi nůž“, zarazí se náhle Dervan. A už oba pátrají ve zvalené trávě.

„Tady je“, podá Šček nalezený tesák svému druhovi. Potěšká ho se zalíbením i úctou. Tohle už není dětský nožík. Tohle je nůž, jaký nosí dospělí muži.

„Perunovi budiž dík“, zvedne velký oči ke slunci. Potom se sehne pro luk a toulec se šípy, které také v bitce odhodil. Zastrčí tesák do pouzdra z nevydělané kůže, které mu visí na krku a vykročí směrem k řece. Ještě pár kroků a kluci vkročí do svojí skrýše. Náhle se Dervan zastaví a přikrčí se k zemi. Malý se na nic neptá a udělá totéž. Loukou podle řeky běží srnka a kousek od ní srnče. Letí splašeně a chlapců se ani nevšimnou. Dervan sice drží šíp na těživě, ale nevystřelí. Rána je příliš nejistá. Zvířata přeběhnou a kluci je sledují pohledem.

„Něco je moc vyplašilo“, mudruje Šček, když rozhrnuje vrbové větve.

Ve chvíli, kdy odvažují člun, zaslechnou na řece neobvyklý ruch.

Po proudu přijíždí velký člun. Čtyři muži ho pohánějí vesly a na zádi jsou ještě dva. Jeden kormidluje, druhý drží velkou otep nebo balík kůží. Kluci vyhlížejí ze svojí skrýše. Není to balík. Muž na zádi zápasí s někým, kdo chce vyskočit z lodi. Veslaři bičují vodu a ve člunu probíhá urputný zápas. Lodice pluje prostředkem řeky.

Najednou bitka na zádi ustává. Do vody padne postava a klukům se zdá, že ten někdo je spoutaný. Muž na zádi se nakloní, aby zachytil a

vylovil spadlého, ale veslaři ženou člun velikou rychlostí. Lodice se téměř převrátí a kormidelník vztekle vykřikne a vyvažuje loď. Druhý muž popadne něco ze dna člunu. Oštěp, nebo harpunu a mrští jím směrem k plovoucí postavě. Zasáhne a postava se potopí.

Lodice míjí vrbovou skrýš. Nahoře proti proudu se ženou dva menší čluny. Veslaři zarputile a bez hlesu pohánějí lodice kupředu. Ted' je to jisté. Snaží se dohonit prchající člun. Nedívají se ke břehům a i kdyby, ukryté hochy by stejně v jejich skrýši nenašli. Čluny mizí po proudu řeky. Dervan je sleduje pohledem. Luk připravený jen vystřelit, ale není to potřeba.

„Myslím, že na tom třetím člunu byl Měšek. Ten, který nám před zimou dovezl sůl. Byl tady s otcem a prodal mi tenhle nůž. Vlastně ho vyměnil za můj luk Za ten z jasanu s černým vypalováním. Dal mi hodně práce, ale zato byl silný. Jenomže luk si udělám. Už mám jiný, ale nůž? To neumím. A tenhle nůž je nejlepší, jaký vůbec v osadě máme. Ščeku, posloucháš mne?“

„Poslouchám, ty lukostřelče, ale koukni se nahoru. Vidíš?“

„Nic nevidím. Vlastně, támhle. To je ten někdo...“

„Rychle na vodu, ten někdo se utopí.“

A kluci skočí do člunu a vyrazí ze skrýše pod vrbou proti proudu. Řeka je tady široká a silná, ale dva páry paží pohánějí člun naproti plovoucímu balíku. Ted' už je jasné, že je to člověk. Ruce má svázané za zády, nohy omotané řemenem. Obličejem dolů pluje tělo po proudu a řeka se barví červeně.

„Chyt' ho, chyt' ho“, Dervan kormidluje člun a Šček loví ve vodě. Už přitáhl spoutaného ke člunu.

„Hlava! Zvedni mu hlavu, ať může dýchat! Zvedni mu hlavu!“

Už se to podařilo. Jak Šček zdvihne neznámému hlavu, světlé dlouhé vlasy se přilepí na obličej. Pod pravým ramenem trčí krátký oštěp. Krev už moc neteče. Lněná košile, suknice a vlněná halena sepnutá dřevěnými knoflíky a stažená opaskem.

„Je to ženská“, špitne Šček a přitáhne tělo blíž ke člunu. Drží hlavu obličejem nad vodou a Dervan otáčí loď ke břehu. Pracuje s pádlem, co mu síly stačí. Jde o život. Pokud ta žena už není mrtvá.

Vytáhnou ji na břeh. Oštěp odstraní a Ščekovou košilí ránu obvážou. Žena, spíš ještě dívka, dýchá, ale je v bezvědomí. Šček běží napřed do osady, Dervan zdvihne dívku v náručí a odnáší ji přes louku. Obvaz prosakuje krví. Dervan spěchá. Od osady již běží lidé. Myslav, Ščekův otec a Chrabr a Kocel. A ženy. Vezmou Dervanovi dívku z rukou a odnášejí ji do sady. Dervan najednou cítí, že už těžko udělá další krok.. Sedne si na louku. Ruce i nohy se mu třesou. Je unavený a nešťastný. Dojeli pozdě. Ta dívka zemře. Stále krvácí a skoro nedýchala, když ji Kocel bral Dervanovi z náruče. Slunce pálí, ale mladík se třese zimnicí a únavou. Slyší, že někdo přišel. Je to Šček. Stojí nad svým starším kamarádem.

„Žije, Dervane! Žije!, Ratibor říká, že ji zachrání. A Ratibor je nejlepší ranhojič, jakého znám. Bude žít. A víš, že ti hrozně závidím, že jsi tak starý?“

Dervan zvedne oči k mladšímu kamarádovi, který nad ním stojí široce rozkročen. Oči mu září a tváře planou. Šček vidí tu otázku v mladíkových očích a vyhrkne: „Ona je tak krásná.“



2. kapitola

V mírném svahu na začátku údolí se v slunci vyhřívá sedm stavení. Pět zemnic se sedlovou střechou a dva sruby. Ze zemnic stoupá dým nejen dvěma otvory ve vrcholech štítů, ale čoudí se z celé doškové střechy a chaty tak z dálky vypadají, jakoby hořely. Dým stoupá v letním dni vzhůru a mírný vánek od řeky ho žene směrem do údolí. Modravé obláčky se protáhnou korunami

dvou srostlých stoletých lip, pozlobí včely hučící v nažloutlé nádheře květů a zmizí v listí dubů, habrů a bříz v chládku lesa. Pod dvojitou lípou na lůžku z jedlových větví a kožešin leží na boku nehybná postava přikrytá kusem hrubého plátna. Pár kroků od lůžka hoří malý oheň. Šlachovitý stařík přikládá kousky dřev a pobrukuje monotónní melodii. Sluneční paprsky se marně snaží proniknout houštinou vousů a vlasů. Beznadějně se topí v té stříbrné záplavě a jediné, co umí polechtat, je staříkův orlí nos, vrásčité čelo a modré, dobrotivé oči. Plameny vyšlehnou výš a stařík s mumláním rozetře v dlaních hrst bylin, které vhodí do ohně. Na chvíli se vyvalí bílý oblak hořce štiplavého dýmu, ale pak ohníček znovu zvíťezí a rozhoří se jasně. Muž poklekne u kamene s kulatou prohlubní, do které vloží listy rostlin. Klučina, asi třináctiletý, ho chvíli pozoruje, ale pak mu zvědavost nedá a šourá se blíž. Při chůzi napadá na nohu. Zastaví se pořád ještě v uctivé vzdálenosti, zvědavý pohled upřený na starce. V rozpacích si škrábe špičku nosu. Může blíž? Nemůže?
„Pojď ke mně Ščeku!“ promluví stařík tiše a rukou chlapci pokyne.

„Přilož, ať oheň nevyhasne.“

„Rád pomohu, velký Ratibore“, špitne kluk a už přidává suché bukové klacíky do plamenů.

„Nejsem velký“, říká muž, spíš jen pro sebe.

„Bohové jsou velcí. Já jsem jen ten, kdo poslouchá a slyší hlasy bohů. Jsem pouhý dým nad ohněm, jen vánek nad velkou zemí, kapička rosy v trávě.“

Chlapec poslouchá ta slova. V soustředění vyplázne špičku jazyka a chytá každou hlásku, která vychází ze starcových úst. Neodvází se položit otázku, jen němým posunkem ukáže k vyhloubenému kameni.

„Třezalka, bezinkové listí, nať zlatého květu a dubová kůra.“

Muž vkládá rostliny do prohlubně a dřevěným tloučkem je drtí. Pracuje soustředěně a dlouho. Kluk kouká, jazyk stále povystrčený mezi zuby. Pozoruje, jak do vzniklé kaše stařík přidává ještě horký popel.

„Přikládej!“ poručí chlapci skoro příkře, takže se kluk lekne.

Stařec navrství kaši na pruh lněného plátna a otočí se kležící postavě. Poklekne a odkryje pokrývku. Sejme obvaz a přiloží nový. Znovu přikryje ležící postavu plátnem, povstane a pohlédne kobloze. Zdvihne ruce ke slunci a obrátí dlaně k jeho paprskům. Zavře oči a dlouhou dobu tak zůstane stát. Pak poklekne, položí dlaně na zem a když po chvíli vstane, oči mu září.

„Pojď, Ščeku. Musím ti svěřit mnoho tajemství. Pokud je ovšem chceš znát.“

Na chlapce už nepohlédne, otočí se k nejbzdálenější zemnici a odchází. Kluk stojí, nohy vrostlé do země. V šumění listí, bzukotu včel a vzdáleném pokřiku dětí zaslechne hlas.

„Pít!“ měkký dívčí hlas je slabý, ale Šček ho slyší docela jasně.

„Ratibore, chce pít!“ vykřikne chlapec a starý muž se otočí.

Nad ležící postavou se skloní oba současně. Stařík odhrne z bledé dívčí tváře pramen dlouhých, světlých vlasů a přiloží zraněné ke rtům hliněný hrnek bez ucha, zdobený vyrytými vlnkami. Dívka polkne několik doušků a otočí pohled ke starci. Slunce ji bodne do očí. Sevře pevně víčka a znovu je otevře. V té chvíli již její tvář pokrývá chlapcův stín. Hnědé oči zamžikají a dívka potichu, chraplavě, promluví.

„Kde jsem? Kdo jste?“ pokusí se pohnout, ale tvář se jí zkříví bolestí.

„Nemluv a nehýbej se. Jsi u dobrých lidí. Jsme Sklaveni z osady u lip. Naším stařešinou je Chrabr, muž silný a nebojácný. Na Velké řece jsi plula v cizí lodici a ti lidé tě vezli jako zajatce. Uprchla jsi, ale zranili tě. Odpočívej. Rána se dobře hojí.“

Kluk stojí, kulí oči a poslouchá. Není schopen slova, ale zvědavost je silnější, než všechno ostatní.

„A ty jsi kdo?“ vyhrkne najednou.

„Jsem Lybed', dcera Vuka z osady Šárka.“

„Lybed’,” špitne kluk.

„Tak krásné jméno, jako jsi ty. Labuť. To já jsem ti držel hlavu nad vodou. S Dervanem jsme tě vytáhli z řeky a on tě pak nesl skoro až sem. Labuť...”

Chlapec je okouzlen.

„Poslouchej, hrdino”, promluví stařec, „dojdi na pastviště pro hrnek čerstvého mléka, ať Lybed’ nabere sílu.”

Chlapec popadne hrnek a už pádí k pastvině. Skoro nekulhá, jak chvátá. Vyplašený tuhýk vzlétne kousek od chlapcových nohou a jeho hlas připomene chlapci to kouzelné jméno - „Ly-bed’”!

3. kapitola

Šček běží k pastvině ve stráni nad řekou. Je odtud slyšet pokřik dětí, štěkot psů a ržání koní. Co chvíli se ozve také ostrý hvizd a prásknutí biče. Chlapec chvátá, napadá na pravou nohu a ve slunném letním dni mu opálené tváře jen hoří. Úzká pěšina vede okrajem lesa kolem šípků, trnek a hlohů do mírného svahu. Vůně už pozvolna dokvétajících lip padá do polštářů mateřídoušky a společně s ní pokrývá stráně sladkou, omamnou chutí medu. Snad by se ten nádherný vzduch dal nabírat do džbánu z pálené hlíny, který má chlapec v ruce.

Na chvíli se zastaví a plnými doušky vdechuje tu nádhernou vůni. Pak znovu vykročí pěšinou vzhůru. Ale ouha. Na cestičce, stočený do kroužku, se vyhřívá had. Sluníčko se opírá do našedlé kůže a ještě zvyrazňuje tmavou klikatou kresbu na zádech. Hoch se zastaví. K hadům mají všichni z osady úctu. Had je posvátný posel léta a slunce, moudrosti a síly. Had umí i zabít, ale neudělá to, pokud nemusí. Hadům se nesmí ublížit a oni pak také neublíží. Chlapec se dívá na zmiji. Ta dobře ví o člověku a zdvihne hlavu. Jazyček několikrát šlehne do vzduchu. Šček stojí. Člověk a had se vzájemně pozorují. Co přinese tohle setkání?

„Pust’ mne, sestřičko”, promluví hoch tiše a uctivě.

„Musím na pastviny a chvátám. Zraněná Lybed’ potřebuje mléko, aby se jí vrátila síla a zdraví. Nechci ti křížit cestu, sestřičko, nechci, aby můj

stín rušil tvůj klid, ale musím dál. Jiná cesta na pastviště nevede. Pust’ mne, sestřičko, chvátám.”

Had zdvihne hlavu ještě o kousek a potom, jako by rozuměl, rozvine tělo do vlnovky a sjíždí z pěšiny svahem dolů. Chlapec ho provází pohledem, dokud klikatá kresba nezmizí v kamení a trsech trávy. Pak sebere na stezce štipku země a hodí ji za zmizelou zmijí.

„Děkuji ti, sestřičko. Ať matka země dál hlídá tvou cestu.”

Ostrý hvizd a prásknutí biče se znovu nese od pastvin a Šček vyrazí dál po pěšině. Ještě pár kroků a hoch narazí na hradbu z trnitých větví. Ani tak nechrání dobytek proti šelmám, jako spíš brání tomu, aby se stádo rozprchlo na velkou plochu rozsáhlé pastviny. Celé velké pastviště je ploty z větví rozděleno na několik parcel. Na jedné se pase stádo hovězího dobytka a několik ovcí. Chlupaté malé krávy teď většinou leží ve stínu několika stromů a přežvykují. Telátka zevlují okolo a býk s předními nohama svázanýma tak, aby mohl jen pomalu chodit, v koutě pastviny velkými rohy odírá mladý smrk až z kmene visí provazce lýka. Na sousední menší pastvině leží několik přežvykujících volků. Klidná, silná zvířata se používají k tahání velkých hrubých vozů, ale třeba i k přibližování klád.

To na další louce, ohraničené vyšším plotem z větví je jinak živo. Stádečko kosmatých nízkých koníků podupává v jednom rohu ohrady. Na pastvině stojí půlkruh kluků a mužů z osady a přihlížejí zajímavé podívané. Uprostřed půlkruhu stojí Chrabr - stařešina osady. Vysoký ramenatý chlap, oblečený pouze do plátěných nohavic stažených širokým koženým opaskem s ohromnou stříbrnou sponou a obutý do polovysokých kožených střevíců, drží v jedné ruce kožený bič, se kterým co chvíli práskne nad hlavou a ve druhé ruce dlouhý kožený řemen, jehož druhý konec je navázán na ohlávce navlečené přes hlavu nízkého, černohnědého hřebečka. Na koňském hřbetě sedí Lumír. Jednou rukou mává ve vzduchu, druhou přitahuje koni ohlávku. Vykřikuje a svírá koňské boky koleny, jak nejvíce to jde. Hřebeček pobíhá, vyhazuje, vzpíná se. Pak předvede vrcholné číslo. Hřbet do oblouku jako kočka a všechny nohy naráz ve vzduchu a buch na zem a znovu, a třikrát, pětkrát. Pak znovu vyhodí zadní kopyta. Už je celý pokrytý pěnou,

ztrácí dech i bojovnost, ale Lumír na jeho zádech sedí pořád a tiskne koně koleny.

Chrabr začne přitahovat dlouhý řemen k sobě. Bič odhodil na zem a teď pomalu zkracuje vzdálenost mezi sebou a hřebcem. Lumír jen lehce drží ohlávku a řídí koně nohama. Je nakloněn co nejvíce dopředu, volnou rukou hladí koňovu hřívu a šeptá do hřebečkových vztyčených uší konejšivá slůvka. Už stojí kůň na půlrok od Chrabra. Ten sáhne volnou rukou do opasku a potom pomalu natáhne ruku zvířeti k hlavě. V otevřené dlani má hrstičku soli. V té chvíli koník zapomene na řemen, který ho drží, i na jezdce na svém hřbetě. Olizuje z velké dlaně zrnka soli. Potom ho chlapisko pohladí po nozdrách a nahoru až k očím. V tom pohlázení je tolik náklonnosti, pochopení a citu, že si pozorovatel říká, kde se to v tak napohled drsném Chrabrovi bere. Mezitím jezdec odváže řemen od ohlávky. Kůň je teď volný. Může zkusit jezdce shodit, může se pokusit utéct. Může, ale neudělá to.

Lumír na jeho hřbetě mlaskne a stiskem kolen otočí hřebečka vpravo. Pobídne ho patami a černohnědý krasavec se rozeběhne po pastvině i se svým nákladem. Teď už je ale situace jiná, než před chvílí. Ze soupeřů jsou spojenci. Z člověka a zvířete je dvojice. Jezdec a kůň. Diváci se vzrušeně rozhovoří. Do téhle chvíle sledovali napínavé divadlo beze slov. Teď nešetří obdivem a chválou.

Chrabr smotá dlouhý kožený řemen přes loket, sebere bič, ležící mu u nohou a odchází. Jak mívají kluky sledující jezdce, pohladí jednoho z nich po rozčuchaných vlasech. Klučina zdvihne oči k velikému chlapisku a vykřikne: "To byla krása, dědo. Nejlepšího koně, jakého nám Veles - bůh stád - dal, jste zkrotili. Ty jsi nejlepší koňář ze všech a táta je nejlepší jezdec. Bůh Veles nás miluje. Podívej, ta krása", a děda ještě otočí pohled za jezdce a pak už mizí v úzkém průchodu křovinaté hradby, u kterého stojí Šček.

Ten pro tuhle chvíli zapomněl, proč chvátil na pastviště. Strhující podívaná na krocení koně ho uchvátila tak, že se teď až zastyděl. Jde přece pro mléko. Slíbil Ratiborovi, že ho přinese. Lybed' musí nabrat sílu, musí se uzdravit. A Šček se zdržuje u koní.

Chlapec se otočí zpátky k hradbě keřů a projde zalomenou pěšinou ven. Na pastvišti u krav sedí ve stínu několik děvčat. Pletou košíky z dlouhých stébel trávy a když si všimnou Ščeka, dají hlavy k sobě a něco si špitají. Co chvíli vytryskne z hloučku smích. Tím se ale chlapec nedá odradit. Projde kolem dívek a s hrnkem v ruce přistoupí k jedné z kravek. Poplácá zvíře po boku a začne do hrnku dojit mléko. Moc mu to nejde. Nemá ten správný hmat, prostě to neumí. Chichotání dívčího hloučku zesílí a v té chvíli si Šček uvědomí, že vedle něj stojí Oda. Dívčina asi stejně stará, jako on sám. Tmavovlasá, okatá. Když byli malí, koupali se spolu s ostatními dětmi v potoce a chytali raky. Pak najednou začalo děvče chodit k vodě tam, kam ostatní starší dívky. Na místa ukrytá pohledům. To kluci a mladí mužové se za svou nahotu nestydí a kolem vody pobíhají tak, jak se narodili. Teď se Oda zastaví vedle Ščeka.

„Počkej, udělám to. Tohle není práce pro chlapa.“

V chlapcových uších zní tato věta jako nádherná píseň. Je chlap, i když vlastně na některou práci nešikovný.

Za chvíli je hrnek plný teplého mléka. Jak dívka podává nádobku klukovi do dlaní, pohladí lehce, dvěma prsty jeho opálené předloktí a její tmavé oči šibalsky mrknou. Šček v té chvíli cítí, že mu tváře červenají víc, než od slunce.

„Děkuju“, špitne a klopí zrak.

„Není za co“, usměje se dívka a dlouho se dívá za chlapcem, který odchází z pastviny dolů k osadě. Hrnek drží opatrně v obou rukou, našlapuje zlehka a snaží se napadat na bolavou nohu co nejméně. Bílá hladina se v nádobě pohybuje těsně u okraje a každé kapky je škoda. Myšlenky poletují zmateně v hochově hlavě. „Lybed' je krásná tak, že se tají dech, ale Oda je ...Vlastně taky krásná. A když je nablízku, nebo se mnou mluví, je mi dobře, příjemně. Chtěl bych se s ní potkávat víc a mluvit s ní častěji a ...“

Kluk škobrtne o kámen a vzácná tekutina vyšplouchne na suchou, rozpálenou stezku. Taková škoda, ale myšlenka na Odu se hned zase vrací, jen na chvíli přetržena tou malou nepříjemností. „Oda. Tu mám rád. Jinak než stejně staré kamarády, jinak než Dervana, který je starší o čtyři, pět zim, ale je mým nejlepším přítelem.“

Odu mám rád jinak než všechno ostatní, jinak než všichni ostatní lidi."

Chlapec kráčí k poslední zemnici v osadě. Tam teď leží zraněná Lybed', tam je potřeba donést vzácný náklad. U jámy na obilí, teď prázdné a nepříkryté, Šček málem vrazí do svého nejlepšího přítele.

„Dervane“, vyhrkne, „neviděl jsem tě“, a pohybem paží tlumí rozkmitanou hladinu v nádobě.

„Oslepl jsi sluncem, nebo co?“ směje se Dervan. „Nebo jsi zamilovaný? Lybed' je krásná, ale pro tebe přece jen stará. A taky, bratříčku, svraští mladík čelo do směšné grimasy, „ pryč od ní, ta se líbí mně.“

„Mně taky“, vyhrkne bezelstně chlapec, „ale myslel jsem na jinou. Víš...“ nedopoví větu.

Dervan se k němu připojí a dojdou až k zemnici. Tam, před vchodem zakrytým rohoží, převezme Ratibor hrnek z chlapcových rukou. Než zmizí v temnotě obydlí, špitne: „Spí. Neboj se, neumře.“ Nad houštinou bílých vousů mrknou modré, moudré oči a stařík zmizí ve vchodu.

Dervanova tvář se rozzáří. Plácne mladšího druha po rameni. „Co bys řekl tomu, vyrazit na lov. Dnešní večer bude příhodný. Co, bratříčku?“

„Půjdu. A rád“, vykřikne Šček. „Skočím si pro oštěp.“

„Skákej opatrně, ať se zas nezraníš“, napomíná starší naoko přísně. „Víš, že tě zlomenina ze zimy ještě trápí. I když...“ v Dervanových očích se pobaveně zableskne, „Oda by tě ošetřovala a ty bys byl rád.“

Menší se začervenal. „Byl bych rád. Teda, nevadilo by mi to“, opraví se, aby si nezadal.



4. kapitola

Mladík vycházející ze srubu vloží prsty do úst a hvízdne. Vchod první zemnice se otevře a vyběhne Šček.

„Vypadá to, že se chystáš do války“, uchechtne se mladík, když k němu chlapec dojde.

„Tak jo.“ Dervan je smířen s tím, že jeho mladší kamarád vleče krátký oštěp, luk, toulec se šípy a nůž. Kolem pasu má omotaný kus silného lana a na zádech pověšený plátěný pytel.

„Jeden nikdy neví, co všechno může potřebovat“, mudruje hoch. „A nakonec, ty máš taky luk a šípy a oštěp. No a nůž větší než já.“

„Pojď už, ty rozumě“, usměje se mladík a oba zamíří ven z osady do starého dubového lesa. Po chvíli les prořídne a lovci krácejí po úzké stezce údolím proti proudu potoka. Slunce se kloní k západu a Dervan se Ščekem mhouří oči proti jeho paprskům. Údolí se rozšiřuje a potok tu vytváří zákruty, tůně a rozlévá se do bažin zarostlých olšemi, vrbami, topoly, rákosem a sítinou. Levý břeh olizuje úpatí stráně a skal a právě tady se nad vodou vine úzká pěšina.

Mladík krácející vpředu se náhle zastaví, pozdvihne pravou paži a pak ukáže před sebe. Chlapec beze slova kývne a oba ustoupí kousek od pěšiny do stráně. Na cestě jsou slyšet kroky, ale ještě než naši lovci poznají, kdo jde proti nim, ozve se mužský hlas.

„Vím o tobě, synu“, řekne potichu ten člověk a Šček je skokem zpátky na stezce.

„Jaký byl lov, otče?“ ptá se zvědavě, ale to už sám vidí, že u otcova opasku se houpají dva krásně vypasení doupnáci. Sokol sedící s hlavou zakrytou koženou čapkou na mužově levém předloktí, má na tomto úlovku určitě největší zásluhu.

„Zdravím tě, Myslave“, mladík pokývnutím hlavy zdůrazní úctu, kterou k muži cítí.

„I já tebe zdravím, Dervane. Vidím, že si můj syn vyrazil na lov se znamenitým společníkem.“

Tahle slova jsou pro mladíky velkou poctou. Myslav - Ščekův otec - je v osadě považován za vyhlášeného lovce, muže, který chytá a cvičí dravé ptáky, za téměř neomylného lukostřelce, a to, jak sám ulovil ohromného brtníka se doneslo z osady až na Hradec a po velké řece dál. Ted' se muž zastaví na stezce a chvíli s oběma mladíky rozpráví. Jen tak, mezi řečí, prohodí:

„V kališti pod Holým vrchem, v tom zadním za březinou, se vyvaluje několik pěkných kousků černé. Nebylo by špatné, dát si pečínku z divočáka, co říkáš, Dervane?“

V mužových očích poskakují plamínky veselí. Dobře ví, že mladíka i svého syna naladil do největší lovecké vášně.

„Víteř fouká po potoce. Dalo by se přijít k nim a potom... No, jenom se šikovně strefit. Jeden, dva šípky a je pečínka.“

Oba lovci se už nemohou dočkat, až se s mužem rozloučí a vyrazí na divočáky.

„Ale opatrně, chlapi“, varuje ještě Myslav, „takový zraněný divočák není žádný špás. Držte se od něj dál, ale nenechte ho utéct. Jak někde zalehne, už ho bez psů nenajdete.“

Zkušený lovec dobře ví, co říká a oba mladíci berou jeho rady opravdu vážně.

Rychle se rozloučí a vyrazí dál po stezce. Ted' jdou téměř najisto. Vědí přesně, kde je zadní kaliště, a tak se nemusí cestou zdržovat. Pod úpatím Holého vrchu, skalnatého ostrohu nad údolím, se potok rozlévá v houštinách vrb, topolů a

olší do široké bažinaté nivy. Tam v místě, kde na skalnatém ostrůvku roste několik pokroucených bříz, je oblíbené kaliště divočáků. Pod Holým vrchem začnou chlapci postupovat mnohem opatrněji. Sledují vítr, aby jim i tenhle slabý letní vánek foukal do tváří. Pak je jistota, že je zvěř neucítí. Proplíží se co nejtišeji první bažinkou. Ani větvička nesmí prasknout pod nohama. A ted' jsou na místě. V černém blátě pod stromky se povaluje několik divokých prasat.

Dervan ukáže na pěkného lončáka, který je k chlapcům nejbližší a Šček pokývne hlavou. Ano, toho ulovíme. Dva šípky vylétnou téměř současně. Jeden zasáhne zvíře do krku, druhý, o zlomek času později, do slabin. Divočák vykvikne a vyskočí na nohy. Ostatní zvířata také hned vyrazí proti proudu potoka do houštin. Postřelené zvíře ale po chvíli lehne do bahna a začne se válet. Chce se zbavit šípů, které má v těle. Šíp v krku se ulomí, ale druhý šíp se zabodne ještě hlouběji. Než divočák vyrazí z bažiny k Holému vrchu, zasáhne ho Dervan oštěpem. Stopa je zřetelná, zvíře hodně krvácí z rány na krku.

Lončák pádí do kopce a vyběhne na holé místo plné drobných kamenů tvořících splaz. Kameny ujíždějí pod nohama a jednu chvíli se uvolní celá lavina, která se zřítí i se zvířetem po stráni dolů. Šček vyběhne do kamenů, ale mladík ho varuje:

„Tam ne, kameny se pohnou znova. Počkej, vrat' se!“

Mezitím se divočák vymotá z laviny kamení a znovu se obrátí do vrchu. Oba lovci běží za ním, co jim dech stačí. Ještě že zvíře zanechává na kamení i na stéblech trávy viditelnou krvavou stopu a míří na vrchol kopce. Tam to chlapci znají. Úplně nahoře je malá jeskyně a kousek pod ní travnatá loučka. Tady několikrát za rok Ratibor děkuje bohům za ochranu, kterou osadě dávají. Tady hoří o Perunově noci (letní slunovrat) veliký oheň, u kterého se tančí na oslavu bohů.

Chlapcům už dochází dech, ale vzdát se nemohou. I zvířeti docházejí síly. Nemůže utíkat pořád. Jednou padne. Stopa se na chvíli ztrácí. Oba lovci hledají usilovně další kapičku krve, čerstvě obrácené kamínky nebo listí, slehlá stébla trávy, ale divočák jako by zmizel. Slunce už uléhá na obzor, za chvíli bude tma. Pak Dervan sykne a ukáže před sebe. Ano, tady je stopa. Chlapci

vyrazí dál a tam, na posvátné loučce pod jeskyní leží na boku divočák. Lovci se opatrně přibližují, ale zvíře již nedýchá.

„Jako kdybychom ho připravili na obětování“, vydechne Šček.

„To naše šípy ho položily sem“, popadá dech Dervan.

Než chlapci zvíře vyvrhnou, je již skoro tma. Bylo by nebezpečné, vydat se ze strmého vrchu s těžkým nákladem. Chlapci oddělí část vnitřnosti, položí je před jeskyni na veliký plochý balvan jako poděkování za dobrý lov a kousek pod loučkou v mělké úžlabině rozdělají ohníček. Křesadlo a troudu mají v opasku, a tak za chvíli vyskočí plameny k obloze, která je už plná hvězd. Letní noc padla na kraj tiše a rychle. Chlapci se dívají z vrcholu kopce na nebe okouzleni tou spoustou světél. Nemluví. Ten pocit, že stačí natáhnout ruku a některou z hvězd utrhnout, jim bere dech. Dlouho se dívají po obloze. Pak letní noc sáhne chladnou rukou po jejich zádech. Oba lovci se vrátí k ohni, přiloží několik silnějších větví a co nejbliž ohni ulehnu. Za okamžik jejich mysl přikryje spánek, a tak chlapci ani nevědí, jak na skalku před jeskyní neslyšně přistál ohromný výr. Plamínky se odráží v jeho velikých očích. Pták dlouho sedí, otáčí hlavu a pozoruje okolí. Pak uchopí oběť, kterou nechali lovci na skalce, mávne křídly a bez jediného šelestu zmizí v hvězdnaté noci i s kořistí, tak snadno získanou.

Dervan se ještě k ránu probudí, přiloží pár klacků a znovu ulehne. První paprsek slunce probudí spáče současně se zpěvem ptáků a studenou sprškou rosy. Ohníček dohořel a lovcům je chladno. Ted' ale musí rozdělit náklad a vydat se na cestu domů. Bude to slavný návrat s takovou kořistí, a Šček a Dervan jsou také náležitě hrdí.

Jen místo, kde zvíře padlo jim chvíli dělá starost. Snad se bohové nerozhněvají. Snad Perun odpustí. Pohled na obětní skalku je uklidní. Oběť zmizela, bohové ji přijali. Jsou tedy usmířeni.

Slavnému návratu lovců tedy nic nebrání.

5. kapitola

Celou noc Ratibor u malého ohně pod lipami prováděl svoje obřady a kouzla. Hovořil s bohy a přivolával jejich ochranu. Ted' ráno je správná chvíle pustit se do nejdůležitější práce v roce. Je čas zahájit žně.

Jsou to letos vlastně už druhé, protože část obilí byla sklizená ještě zelená. Z nezralých zrn, nebo celých klásků udělaly hospodyně pražmu. Vyloupaná zrnka či klásky upražily nad ohněm a takhle zpracované obilí uložily do nádob, do obilných jam nebo do dřevěných truhlic, každá, jak byla zvyklá a jakou měla zkušenost, v čem obilí nejlépe vydrží.

Ted' ale začnou opravdové žně. Ratibor už několik dní pečlivě sleduje, jak je obilí zralé.

Žně, to je práce pro celou osadu. Několik dní předem musí muži u polí postavit brahy. Jsou to prosté stavby. Jen kůly zaražené do země a na nich střecha z větví a trávy. Uvnitř brahu ale musí být dokonale čistá a udusaná, hladká zem. Sem, do téhle provizorní „stodoly“ budou sběračky snášet svázané snopky. Všechny brahy Ratibor obešel a pečlivě vykouřil dýmem ze směsice suchých bylin. To proto, aby úroda byla dobrá, obilí hodně sypalo a také aby zrna vydržela a nepodlehla zkáze.

Všichni z osady vyrazili k polím. Muži jsou vyzbrojeni srpy. Ostří srpů jsou většinou zubatá a konce kulaté a tupé. Ženy a větší děti nesou plachetky, ve kterých budou obilí snášet do brahů.

Na kraji pole si ženci stoupnou do řady. Odebírají obilí do hrstí a stébla uříznou srpem asi v polovině výšky. Hrstí podají sběračce za sebou, a ta několik hrstí sváže do snopku. Ten uloží do plachetky, kterou má přes rameno. Plachetky plné snopků se pak odnášejí do brahů a tam se vysypou. Tuhle práci obstarávají větší děti. Ty také stácejí ze slámy povřísla na svázání snopků.

Ted' ráno jde práce dobře. Slunce ještě nepálí a od lesů pofukuje příjemný vánek. Ženy a dívky notují jednoduchý nápěv, muži stačí i při téhle práci vést řeči o věcech důležitých. Ještě se pořád probírá ulovený a už snědený divočák a Dervan i Šček jsou samozřejmě spokojeni, jak se o nich mluví. Mladší chlapec odnáší plachetky a rovná snopky v brahu.

„Nebyl bys radši zas někde na lovu?“ dobírá si ho Oda, když přináší plachetku a chlapec právě pod brahem odpočívá. Vlastně spíš zasněně hledí někam do polí. Dívka odhrne z obličeje černé vlasy, utře hřbetem ruky pot na čele.

„Jó, lovit, to by se ti líbilo, ale práce...“

„Ty vráno“, utrhne se na ni chlapec a ihned ho mrzí, co řekl. V té chvíli snění myslel právě na tuhle černovlásku. Dívku ale Ščekovo odseknutí nijak neurazilo. Směje se a podá chlapci ruku.

„Poběž, nebo tu přirosteš zemi“. Běží ke sběračkám na pole a oba se nahlas smějí.

Lumír narovná záda, protáhne se v kříži a otočí se k běžící dvojici:

„Dělejte něco, holoubci, nebo dřív spadne listí, než sklídíme klasy. Za ručičky se můžete držet potom!“

„Mlč, ty. Musíš mít ke všemu řeč?!“ durdí se Eja, Lumírova žena a plácne muže volným koncem plachetky po širokých zádech.

„Práce si všímej, ty brundibáre.“

Řečný muž je na hurování své ženy zvyklý. Odhodí srp na zem, popadne ženu v pase a pevně ji k sobě přitiskne.

„Taky bych tě takhle vodil za ruku“, špitne ženě do ucha. „Nebo ještě radši bych tě odnes támhle na kraj lesa pod dub...“ nechá větu nedopovězenou. Eja se durdí pořád, teď ale s ruměncem ve tváři.

„Myslíš taky na něco jiného?!“ zpraží muže zostra, ale jeho slova jí jsou příjemná.

„Někdy myslím i na jiné věci“, rozchechtá se Lumír, „a postarat se umím o všechno“.

Sehne se k zemi pro srp a volnou rukou pohladí ženu po noze, „Nebo ne?“

„Dej pokoj, ty. A sekej, ať nám ostatní neutečou“, úplně zbytečně má Eja tuhle starost. Řada ženců pokročila mezitím o dva, tři kroky, a ty Lumír dohoní lehce.

Práce jde dobře, i když teď již slunce stojí téměř nad hlavou.

„Odpočinem“, zavelí Chrabr a všichni ženci i sběračky a děti se uchýlí ke kraji lesa do chládka. Chladná voda v nádobách, rozlámat kousek chleba a hrušku sýra. Teď přes den a v takovém horku se moc jíst nedá. Kluci odběhli podél kraje lesa, za chvíli se vracejí a v plachetce nesou zralé hrušky. Šťáva z malých plodů je slad'oučká.

„Večer nějaké nasbírám a dám sušit“, Eja s Lumírem sedí opření zády o sebe. Žena drží v náručí spící mimino.

„Jo, to udělej. Bude v zimě něco sladkého“, Lumír má hlavu plnou starostí. Chce hned po žních začít stavět nový dům. Některé klády už má v lese pokácené a oloupané, ale ještě jich hodně chybí.

„Vstáváme“, protáhne se Myslav a zamává pažemi kolem hlavy.

„Potvory, koušou“, myslí tím mouchy, které hned našly odpočívající lidi a teď je obtěžují. „Aby do večera něco nepřišlo.“ Myslav se ještě jednou protáhne a pruhy jizev na jeho zádech dostanou růžovou barvu. Památka na utkání s medvědem už nikdy nezmizí.

Ženci vstávají a za chvíli stojí na poli řada lidí. Hrstičky obilí putují od srpu do rukou sběraček a svázané do snopků pak do plachetek.

Zásoby snopků v brahu dobře přibývají, ale práce zdaleka nekončí. Tohle pole není jediné. Je jich kolem osady roztroušená celá řádka a všechna se musí sklídit včas. U kraje pole se najednou zdvihne srnec a prchá k řece. V mužích na okamžik zaplane lovecká vášeň, ale práce je teď přednější.

Dervan se dívá za utíkajícím zvířetem. Stačil si všimnout, jaké má krásné parůžky. „Kdybych ho ulovil, mohl bych za něj koupit od Kocela hřeben do vlasů a dát ho...“

Lybed' chtěla také jít sbírat na žně, ale Ratibor to zakázal. „Je ještě slabá. Ztratila spoustu krve. Ať tady raději zůstane“, řekl ráno, když osadníci vyráželi na pole. „Pomoz bábě Tetce. Udělat sýr je stejně důležité jako žně. A ty raději ještě nechod' moc na úpal. Je dobře, že se uzdravuješ rychle. Tak ať to teď nepokazíš.“

Pohlídl dívku po vlasech a dobře si všiml, jak otočila hnědé oči za Dervanem, který právě prošel okolo. Už poněkolkáté. Náhodou. Nikdy předtím tudy tak často nechodil. Spíš hvízdil před Myslavovým domem na Ščeka a oba někam vyrazili. Od chvíle, kdy ti dva spolu vylovili z Velké řeky tuhle dívku, chodívá sem Dervan hodně často. Bělovlasý stařík pokývá hřívou vlasů a vousy se zavlní v úsměvu. Dervan se zamiloval, a není divu. Lybed' je krásná dívka. Ale není od nás, je ze Šárky, z osady nahoře proti proudu Veliké řeky. A získat nevěstu není jen tak. Ratibor přemýšlí.

Doba se mění. Přichází spousta zpráv ze světa. Z dálky i bližšího okolí. Povídá se, že přišel nový bůh. Povídá se, kupci dovezli... Doba se mění. Ted' hlavně, aby úroda byla dobrá. A to, Perunovi budiž dík, vypadá, že opravdu je. Brahy se plní, lidé mají důvod ke smíchu. A mladí? Mají se rádi. Stařík je spokojený. Osada u lip vzkvétá.

Hned po žních začne Lumír stavět další zemnici, úplně nový dům. Sám by asi nezačal, ale Eja ho pořád popohání. „Máme tři děti. Šlapeme po sobě a nemůžeme se vejít. Jsi skoro nejbohatší a možná nejsilnější, máš krásný koně, který můžeš prodat kupcům a nemáš svůj dům? A nestydíš se? Já vím, krotit koně je lepší, než stavět. Mít děti, je lepší, než stavět, lovit je lepší...“

„Dost“, zakřičel jednou večer Lumír. „Hned po žních postavím“, asi chtěl mít na chvíli klid od ženských řečí. Ale jen se ukázalo, kdo světu vládne. Eja chce dům a bude ho mít. Po žních.

Snopy pod brahy krásně vysychají, pomalu bude čas mlátit a uložit zrní. „No jo“, hučí večer Lumír a pak zajde za Kocelem. Zítřka zapřáhnou voly a pojedou pro klády do lesa. Jen se musí domluvit, kdo co udělá.

Z kraje lesa zazní podvečerní smích. Pomalu odtud přichází Lybed' s Dervanem. Dívka má ruku položenou na mladíkově rameni a lehce se o něho opírá. Dervan něco vypráví a dívka se směje. Jsou zaujati jeden druhým, jako kdyby nebylo nic víc na světě. Nevšimnou si Lumíra, který se na chvíli zastavil, aby se soustředil na myšlenky o stavbě. Dervan dívku obejmě a v tom okamžiku teprve uvidí ramenatého chlapíka stát v šeru stromů. Lumír si může hlavu vykrotit, jak dělá, že pozoruje vycházející hvězdy. Nechce, aby vypadal, že mladé sleduje. Nakonec nevydrží nepromluvit.

„Dervane, zítřka začnu svázat dříví. Postavím ten dům, ať má Eja, co chce. Budu potřebovat každou ruku. Co říkáš?“

„Říkám, že jdu nabrousit teslici. Se mnou můžeš počítat. Pomůžu ti rád“, a mladík s dívkou odcházejí.

Lumír se ještě chvíli dívá, jak obloha rozsvěcí jiskřičky hvězd. „Holoubku“, zahučí si pro sebe spokojeně, „až ty budeš stavět dům pro tu svou Lybed', taky ti pomůžu.“

6. kapitola

Kocel vede pár volků k lesu. Zvířata mají na krcích navlečená jha, aby bylo možné za pevné provazy uvázat klády, které potáhnou. Lumír hodí přes rameno dvě velké sekery a balík provazů. Dervan, Chrabr a ještě tři muži už v lese kácí vybrané duby a jasany. Odsekávají větve tak, že na konci klády zůstane buď vidlice nebo hák. Tyhle klády budou použity na krokve a vidlice a háky na jejich koncích budou pevně držet, uvázaný na vaznici.

To v osadě je víc lidí. Všichni, muži i ženy ted' kopou jámu asi pět kroků širokou a šest - sedm dlouhou. Dřevěné háky, kované motyky a ploché dřevěné rýče jen kmitají. Jáma bude hluboká asi tak po pás. Místo, které Lumír vyznačil kolíky, je ted' plně pracovního ruchu. Je ale zvláštní, že Eja tady, na místě svého budoucího domu, není. Paní domu, který ještě nestojí, ted' řídí práce u potoka. Šček a jeho kamarádi nasekali v lese mladé smrčky. Nyní je u potoka na kamenech rozklepávají na dlouhá vlákna. Ta budou několik dní máčet ve vodě, pak ještě znovu rozklepávat a stáčet do provazců. Tyhle houžve poslouží na vázání trámů. Jak uschnou, ještě víc se stáhnou a spoje jsou potom pevné, jako kdyby klády jedna z druhé rostly.

U potoka je při práci veselo. Štekl pozlobil jednoho z kamarádů a polechtal ho smrkovou větví na krku. Kluk se ohnal, pak skočil po Ščekovi a shodil ho do potoka.

„Necháš ho!“ vykřikne Oda a strčí kluka za Ščekem.

To nenechají ostatní chlapci bez odplaty, a tak nakonec končí v potoce všichni. Křičí, smějou se, cákají na všechny strany.

„Hrom vás sper“, křičí Eja, když i ji zasáhne pořádná sprcha. „Než takovou pomoc, to radši smečku vlků krotit!“

Kluk uhne jako lasička a Eja na blátivém břehu ztratí rovnováhu. Plesk, a žena je mezi jásající mládeží v potoce. Zlobí se a nadává, ale jen na oko. Až když další špláchnutí poleje i miminko, spící na břehu pod keřem, ukončí žena řádění dětí v potoce. Vyleze na břeh a věnuje se malému. Šček a ostatní zatím pokračují v máčení a rozklepávání stromků. Ted' již přímo na kamenech v potoce. Jsou všichni tak mokří, že je úplně jedno, zda jsou na břehu nebo ve vodě. A sluníčko tak krásně hřeje.

„Ještě, žes mi pomohla“, volá Šček na Odu, „jinak bys byla ted' jediná suchá“.

Dívka plácne do vody a ušetdří tak chlapci další sprchu.

„Tak dost, vy vodní sebranko!“ sykne Eja, která právě téměř uspala nakrmené mimino. „Jestli ho vzbudíte, tak vás nechám utopit“, hrozí se smíchem svým pomocníkům.

Kocelovo spřežení přitáhlo první klády a Lumír začne na středu kratší strany jámy hloubit díru. Do ní pak muži zasadí dubový kmen s vidlicí nahoře. Ze země nad jámou se ani do vidlice nedá dosáhnout. Stejnou vidlici vsadí do jámy na druhé straně stavby. Zeminou a kamením vidlice v zemi pořádně upevní. Ted' se ani nehnou. Stojí nad vyhloubenou jámou, jakoby tu od nepaměti rostly. Chlapi loupou přitahané kmeny a pruhy kůry odnášejí k potoku, aby je tam Šček a jeho druzi zatížili kameny pod vodou. I tyhle pruhy použijí na vázání.

Pár chlapů se srpy se vydá proti potoku pod Holý vrch. Odtud z bažin nanosí rákos a dlouhá stébla orobince. Z nich a ze slámy pak vážou došky na střechu. Hlínu, vykopanou ze základů zemnice zatím ženy míchají s plevami a nasekanou slámou. Všechny mezery v budoucí stavbě se musí touhle mazanicí vyplnit, a tak jí bude potřeba hodně. Také spousta vrbových a jasanových prutů. Celá tahle příprava trvá několik dní a mezi tím jsou

smrkové houžve náležitě vymáčené a připravené k použití.

Ted' nastane nejdůležitější chvíle stavby. Ratibor zařikává celé místo budoucího domu, obě sochy - nosné kůly zabudované na kratších stranách stavby - pomaluje značkami, které budou chránit dům a jeho obyvatele. Pak stařík začne zpívat zvláštní, rytmický popěvek. Chlapi uchopí oloupaný dubový kmen, vyzvednou ho do vidlic soch a pevně přivážou smrkovými houžvemi. Tím dostane budoucí střecha vaznici. Na ni pak připevňují stavitelé šikmé krokve. Lumír celou práci řídí. Měří, ukazuje, radí, křičí - staví svůj dům. Je kolem toho spousta žertů. Chlapi schválně vynechají jednu krokev a Lumír se vzteká. Dervan sedí obkročmo na vaznici a přivazuje k ní krokve houžvemi. Některé krokve jsou o vaznici opřeny vidlicí, jiné jsou zavěšeny jako hák.

Když Lumír rozčileně křičí a nadává nad vynechanou kroví, rozchechtá se mladík na vrcholu stavby tak, že se převáží. Chvíli visí zaháknutý pod koleny za hlavní trám, pak ale smíchy už nevydrží a žuchne do vyhloubené jámy, jen hekne. Smát se ale nepřestává. Jen Lybed' má starost, jestli si neublížil. Ostatní se smějí. Dervanův pád nebyl nebezpečný. Lumír ale nepřestává láteřit a neustále honí své pomocníky do práce.

„Vypadáš jak křeček, ty vztekloune“, napomíná ho Myslav. „Všechny nás vyženeš a budeš stavět sám.“

„Radši sám, než takhle!“ prská Lumír.

Je ještě spousta práce. Krokve se u země musí položit na dubové kmeny a kolíky připevnit.¹ Pak celou střechu pokrýt rákosem a došky a hřeben střechy omazat hlínou a ještě jedna vrstva došků.

Obě krátké stěny nyní tvoří volné trojúhelníky. Do nich připevní příčné trámy tak, aby jedna strana byla plná, ve druhé je z trámů svázán rám u vchodu. Celé stěny se vypletou proutím a vymažou hlínou.

Celá osada má víc než deset dní co dělat, než je Lumírův dům hotov. Jeho stavitel je pořád s něčím nespokojený. Tady je vypletení řídké, tady

¹ Taková sedlová střecha přesahuje o víc než dva lokte obdélníkovou jámu v zemi. Obě dlouhé stěny pak tvoří pod střechou jakoby police.

mazanina tenká. Ale dům roste a vypadá dobře. Bude mít Lumír s Ejou pěkné bydlení. Než nastěhují svoje věci, než pověsí na trám plachetku a Eja do ní uloží spící miminko, obě starší děti se už schoulily v lůžku v koutě a zachumlány do několika ovčích kůží, usínají. Eja ještě při svitu louče smetá na udusané hliněné podlaze slaměným košťátkem neviditelné smetí. Je spokojená. Má zdravé děti, má svůj dům. Svůj domov a domácnost. No a taky chlapa, hospodáře, který se postará. Co na tom, že Lumír pořád na něco nadává.

Zítřka si hospodyně přistěhuje do nového domu tkalcovský stav a začne pracovat na vybavení domu. Je potřeba udělat nejen lněné a konopné plátno, ale i houně a deky z vlny.

Lumír teď z mladých stromků svázal a pak proutím vypletl desku, kterou se zatarasuje vchod do zemnice. Nyní přes léto visí na dveřních trámech rohož upletená z lýka. Na zimu bude ale třeba vchod co nejlépe zavírat.

A ještě jedna část stavby se musí dodělat. Zatím Eja vaří na ohništi v zadním rohu zemnice, ale než začnou podzimní dny, postaví všeměl Kocel v Lumírově domě pec.

V ohništi plápolá oheň a dým odchází střechou. Ve vrcholku trojúhelníkové zadní stěny je pro lepší odchod kouře vynechán otvor, ale dým se i tak valí celou střechou.

Chrabr stojí nahoře ve stráni nad osadou a dívá se dolů. Je to krásné místo, úrodné a před řáděním vichrů a lijáků kryté. Nedaleko od řeky, ale jarní vody sem nezasahují, kousek od potoka plného raků a pstruhů. Pastviny jsou žírné a plné pěkného, zdravého dobytka. Koně, které zdejší muži chovají, jsou vyhlášení a kupci je každý rok nakupují a vyměňují za nejrůznější, i vzácné zboží. Kraj je klidný a dobře střežený. Nahoře, proti proudu Veliké řeky stojí hradiště Šárka, ani ne den pochodu přes hvozdy, nebo raději kousek po proudu, na stejném břehu jako osada, je další hradiště. Říkají mu Hrádek nebo Hradec.

Z lučin u řeky zazní hlahol. Muži a mladí chlapci tu rajtují na koních. S holemi v rukou snaží se jeden druhého shodit z koňského hřbetu. Koně nemají sedla, jen ohlávky a jízda na nich je sama o sobě uměním. A ještě přitom mávat holí, to už chce pořádnou jezdeckou dovednost. Nad všemi jezdci

vládne Lumír. Je s koněm jako jedna bytost. Teď zrovna zaútočil holí na Dervana. Ten se úderu vyhne, ale v té chvíli jedou oba jezdci vedle sebe. Lumír se sehne, uchopí mladíka za nohu pod kolenem a nadzdvihne. To všechno v plném trysku. A Dervan letí do trávy. Chvilku se kutálí. Lumír se nestará o svého soupeře, ale vykloněn do boku, zachytne Dervanovu kobytku za ohlávku. Za okamžik jezdec přivádí opuštěné zvíře zpět. Dervan už stojí.

„To bylo něco, Lumíre. Musíš mne to naučit. Kdybych byl v sedle, neshodil bys mne.“

„Kdyby, kdyby“, Lumír seskočí ze hřbetu svého koně a plácne mladíka po rameni: „Kdybys byl v sedle, udělal bych něco jiného.“

Chrabr přichází k hloučku jezdců a slyší Lumírova slova.

„Teď, co máš dům, narostla ti křídla jak orlovi. Žena už ti nenadává, vid'.“

Lumír viditelně zkrotne. „Nadává pořád, znáš ji, stařešino.“ Ramenatý chlapík se otočí na jednoho z jezdců: „Ty, Kocle, slíbil, že mi postavíš pec. Splníš slib do zimy?“

„Dva, tři dny, než došiju sedlo pro Myslava, a pak začnu s tvou pecí. Jinak bys mne usoužil.“

„A Eja mne“, povzdychne Lumír.



7. kapitola

Eja se již zabydlela v novém. Na trámech visí košíky, plachetky a sáčky, u ohniště stojí velké dřevěné vědro plné čerstvé vody. V hliněných nádobách i ve dvou hrubých dřevěných truhlicích jsou uloženy zásoby. Nářadí, nádobí a věci pro domácí práce jsou uloženy na obvyklých místech. Jen s tím se Eja nemůže smířit, že Lumírův první počín v novém domě bylo zaseknutí sekery do trámu vedle vchodu.

„Nedávej ji tam“, štěkala Eja, „je to jak ve válečném ležení. To nemůžeš mít tu sekeru někde jinde? Musí být hned u vchodu?“

Lumír zachovával mlčení dlouho. Tentokrát byl mimořádně trpělivý. Pak jeho klid zmizel.

„Tak dost, ženská“, zabručel výhružně. „Ta sekera tam bude, aby byla vždycky po ruce. Ať se děje cokoli, ať je tma, voda, oheň, ať se třeba bohové zblázní, ta sekera bude na tomhle místě, a tam ji vždycky najdu, když bude potřeba. Rozumíš?“

Tentokrát Lumír nekřičel, jak byla Eja od něho zvyklá. Jen mluvil trochu víc nahlas. A věděl, co říká. Sekeru na tomhle místě nahmátne, kdykoli ji bude potřebovat pro práci, ale třeba i pro obranu a pro boj. Ostatní zbraně uklidil za lůžko. Štít, tři krátké a dva dlouhé oštěpy, luk a toulec plný šípů, to všechno, a ještě krátký meč, uložil za nízké lůžko, ale sekera čekala v trámu u dveří.

„Už můj děd měl vždycky sekery u vchodu. Nevím, proč bych měl měnit rodovou tradici?“ uzavřel Lumír diskusi o uložení svého oblíbeného nástroje. Jen tak, snad proto, aby Eju trošku usmířil, pověsil na zaseknutou sekeru udidlo a dlouhou koženou oprat'. Eja se nakonec smířila s tím, že rodové zvyklosti se měnit nemají. Hudrovala, ale smířila se.

Dnes ráno ale vzala Eja dění v domě do svých rukou. Od východu slunce se začaly v Lumírově zemnici hemžit ženské. Přišlo jich pět nebo šest. I Lybed' je tady, i několik mladších dívek.

„Aby to blesk rozčís“, zaklel si Lumír, ale jen pro sebe. Pak popadl u ohniště v koutě prázdný džbánek a odešel. Byl vlastně rád, že může využít babského hemžení a vytrátit se. Může tak navštívit Kocela v jeho srubu. A nebude to

návštěva jen tak ledajaká. Kocel má zásobu medoviny v hliněných džbánech zalitých včelím voskem. No, bude to nakonec hezký den. Chlapský, veselý a bujarý. Víc mužů se sejde. Něco pojí, medovina se popije a i na vyprávění historek dojde. Začnou veselé a pak ...no končívá to velkými hrdinskými příběhy, prostě chlapi se vytahují a chvástají, jak jim medovina nese slova na jazyk. Těžká bývají potom probuzení s hlavou bolavou.

„To ženské mají jiné starosti. Ze starého domu přitáhly tkalcovský stav, postavily ho před Lumírův nový dům a teď se daly do práce. Eja se pustila do tkaní látky na kabátce. Osnova je ze lněných vláken, útek z ovčí vlny. Ostatní ženské sedí kolem a spřádají vlnu do dlouhých hebkých vláken. Vlákna potom Eja nabarví podle starého receptu. Část bude černá, část šedá a ostatní jasně červená. Teď má Eja zásobu vlněné příze všech tří barev, a tak práce na stavu jde dobře od ruky.

Jak se dělá tahle látka, to ví Eja od svojí mámy. Je to vyhlášená tkanina. Eja ukazuje ostatním, jak udělat takovou krásnou látku. Kabátce jsou z ní lehké, ale v chladu hřejivé. Látka má tradiční pruhovaný vzor. Pravidelně se v něm střídají pruhy šedé, červené a černé. Mění se jen šíře pruhů. Barvy jsou na téhle látce udržovány už od doby, kdy Ejina prabába začala kombinovat len a vlnu.

Takové látky kupují kupci rádi a dobře je platí. V šedo-červeno- černě pruhovaných kabátcích se procházejí nejen sousedé tady v osadě u lip, ale i mnozí v Šárce, na Hradci a kdo ví, kam až po Veliké řece odvázejí kupci tohle skvělé sukno.

Při práci se ruce a prsty žen nezastaví ani na chvíli a hlasy nezůstávají nic dlužné. Chvilku se zpívá a pak klevetí a pak zase zpívá. Teď ovšem ženy právě probírají Lybed' a Dervana. Mluví se o vdavkách, o věnu, o tom, jaký má vlastně být ten nejlepší mužský. Lybed' se červená a klopí oči, ale ženské ji nešetří. Proberou všechno. Jak bude muset Dervan do osady Šárka, aby si Lybed' získal, že její otec Vuk je muž vážený a bohatý, že jeho druhá dcera Jitka má zvláštní schopnost vidět věci budoucí. Lybed' mluví o tom, jak Jitka předpověděla únos i plavbu na lodi. Řeč plyne rychlostí horské bystřiny a už zase si ženské Lybed' dobírají. Jaký že by chtěla dům a co umí udělat a jak umí vařit a kolik bude mít dětí. Dívka

je celá v rozpacích, ženské se smějí, ale nemyslí to zle.

„Tak už ji nechte, vždyť nám shoří“, zastane se Eja zrudlé dívky. Ta využije chvíly ticha a zeptá se: „Jak děláš vlnu tak krásně červenou, Ejo?“

Lumírova žena teď na chvíli přerušila práci na stavu a krmí miminko. Ženské se sesednou blíž, ale Eja nechce prozradit tajemství té krásné červené barvy. Nakonec se dá umluvit a příště budou umět i ostatní obarvit vlákna na jasnou červeň. Den uplynul rychle a stíny se dlouží. Teď je na pořadu náramek, který má Lybed' na ruce a gombík na jejím kabátci. Ženské obdivují tu vzácnou jemnou práci. Ten náramek je až odněkud z Byzancie. Nevědí, kde to je, ale musí to být místo krásné a bohaté, když tam dělají takové šperky.

„Náš Měšek“, vzpomene Lybed' na bratra, „dělá taky nádherné šperky. Škoda, že neumí sedět doma. Má toulavou krev. Chce vidět svět a jiné země. Chystá se s kupci po Veliké řece až někam na její konec.“

Lybed' si při vzpomínce na bratra povzdychne. Stýská se jí. Ale už brzy se vydá s Dervanem do Šárky.

Dívka odběhne a za chvíli se vrátí. V dlaních drží stříbrné náušnice. Nádherná práce s jemným vzorem. „Ty pro mne udělal Měšek. Už dělal i zlaté.“

Lybed' se nechlubí tím, co má, jen chválí práci svého bratra. Ženy se obdivují jemným šperkům. Jsou celé zjihlé. Dojímá je dívčin stesk i krása náušnic. A do té tiché, jemné chvíle najednou jakoby blesk udeřil. Od ústí potoka sem dolehne pokřik. Nebo vlastně spíš řev.

Ženy se nejdříve polekají, co že se u řeky stalo. Pak ale Eja pochopí. „Ten jezevec, ten budižkničemu!“ rozkřičí se, ani nedbá, že tím asi vzbudí miminko i obě děti, které už pospávají v zemnici u ohniště. „My celý den děláme a chlapi chmelí! Já ti ukážu! Nezdaro nezdárnej!“ a řítí se k řece. Ostatní ženy se přidají. Hlasy jejich mužů znějí od řeky bujaře. Ženské vyběhnou k potoku, jen Lybed' zůstane sedět před zemnicí. V ruce drží náušnice a oči má plné slz. Stesk jí přemohl. Mezitím ženy doběhnou na soutok. Tam kolem ohně křepčí jejich chlapi. V letním večeru jen

málo oblečení, se džbánky v rukou. Hulákají, zpívají. Kocel zápasí s Lumírem zaklesnutí za ramena, snaží se jeden druhého přetlačit do potoka, nebo povalit na zem.

Než se to Lumírovi podaří, vyrazí od vody příšerná postava. Ženské strnou vpůli kroku a chlapi přestanou bouřit. To snad vyrušili říčního boha, a ten je teď potrestá. Postava obalená řasami a vodními rostlinami se řítí k ohni a mává oběma rukama. V jedné má kus klacku a ve druhé velkou rybu. Všichni s hrůzou čekají, co se stane dál. Pak najednou Kocel zakřičí: „To je Myslav. To je přeci Myslav!“

Největší bojovník a lovec, k nepoznání obalený bahnem a rostlinami, pozdvihne nad hlavu pořádného sumce.

„Toho jsem nahmát pod břehem!“ huláká a hodí mrskaající se rybu k ohni. Všichni jen zírají.

„Měl jsem toho dost“, povídá Myslav a z vlasů mu crčí voda a bahno, „tak jsem se šel zchladit. No a jak jsem vlez do potoka, něco se hnulo ve vodě a pod břeh. Tak jsem tam šáhnul a ... To je on. Pěkný kousek.“

Ten večer už ženské ani nenadávaly. Všichni se rozsadili kolem ohně u řeky a než začala obloha blednout, zbyly z velké ryby jen kosti. Dervan a Lybed' sedí trošku stranou od ostatních. Opírají se o sebe a dívka má hlavu na mladíkově rameni. „Až tohle povím Měškovi... začne dívka, ale Dervan jí zakryje ústa dlaní.“

„Nikdy by tomu nevěřil. Ještě by si myslel, že jsi taky ochutnávala medovinu.“ Pak dívku políbí.

Lumír se zdvihne, protáhne záda a pomůže vstát svojí ženě. „Pojd' spát Ejo, za chvíli vstáváme.“



8. kapitola

Několik dní se Kocel s Lumírem toulali údolím a stráněmi nad potokem. Do osady vláčeli v dřevěných krosnách těžký náklad. Při každém jejich návratu se hromada plochých kamenů u Lumírova domu zvětšuje. Eja je najednou samý úsměv. Dobře ví, že se jí začíná plnit poslední část snu o vlastním domě. Blíží se stavba pece.

Dnes ráno, hned s východem slunce si Lumír hodil na záda krosnu a vyrazil směrem k údolí. Ještě se podíval k řece a nastavil dlaně vycházejícímu slunci na pozdrav i pro trošku tepla, kterou už i teď, brzy ráno, dává. V té chvíli vyběhl od vrbových houštin na břehu chlapec. Zdvihl obě ruce nad hlavu a zamával na Lumíra. Dříve, než stačil muž s krosnou opětovat pozdrav, chlapec vložil prsty do úst a zahvízdal na celé údolí. Ozvěna vrátila hvízd od skal za řekou.

„Návštěva! Hosté přijeli!“ křičí Šček, už zase s rukama nad hlavou. Z houští u řeky se vynoří několik postav. Lumír hned poznal Dervana a také starého muže, který šel vedle něho. To je Chrs - stařec - tulák a vypravěč, který se čas od času zastaví v osadě u lip. To jsou krásné dny a večery. Chrs přináší vždycky spoustu nových zpráv, ale také starých bájí a pověstí. I písně zná a zpívá je za doprovodu pětistrunného nástroje, na který buď drnká, nebo hraje lučíkem s tětivou z koňských žíní. Hrdinské, veselé a někdy i lechtivé příběhy a písně provázejí starce na jeho pouti mezi osadami a hradišti Slovanů. Je známý po celém kraji. Všude ho rádi vidí a vítají.

Několik mladých mužů, kteří jdou za Dervanem a Chrsem, Lumír nezná. Dobře však vidí, že muži jsou oblečeni a vyzbrojeni do boje. Teď však nesou oštěpy hroty dolů a mírumilovně a vesele hovoří s Dervanem. I na dálku Lumír slyší veselý smích. Slověům však rozumět není. Šček, běžící před skupinou, znovu zapíská na prsty. To už je v osadě živo. Myslav vyběhl z domu s lukem a šípy v ruce a na opasku se mu houpe meč. Kocel vykoukl ze své zemnice a velikou sekeru kterou držel v ruce, odložil zpátky dovnitř domu. Žádné nebezpečí nehrozí. Po řece přijeli přátelé.

„Přijel Chrs!“ volá chlapec, teď už uprostřed osady. „A Měšek s muži ze Šárky! Hosté jsou tady! Labuťko, přijel ti bratr! Jsou tu muži ze Šárky a přivezli Chrsel! Bude veselo! Vstávejte, hosti jsou tady!“ Šček neúnavně vyvolává a obyvatelé osady se sbíhají a hledí k řece. Mávají a vítají se s příchozími. Vysoký světlovlasý muž popadne do náruče Lybed' a zatočí s ní, až dívka ztrácí zem pod nohama.

„Sestřičko, to je štěstí.“ Postaví dívku zpátky na zem a odhrne jí vlasy z tváře. „Moc jsem se bál, že už tě nevidím. Měl jsem strach, že nežiješ...“

Dívka skočí mladému muži do řeči: „To on mne zachránil. Ten hvízdal, co běhá po návsi, byl s ním. Zachránili mi život. Vyloučili mě z řeky. A Ratibor vyléčil moje zranění. Je to velký kouzelník“.

Dívka se obrací k vousatému, bělovlasému starci, který sem také došel. „Ratibore, to je můj bratr Měšek.“

Starý muž napřáhne na uvítanou obě ruce a dlaně mužů se střetnou. Šaman stiskne mladíkovy ruce. „Vítej, Měšku! Jsi tady doma. Lybed' nám tolik vyprávěla, že myslím, že tě znám. Bud' vítán!“

„Děkuji ctihodný“, skloní mladý muž hlavu, „tvá pověst svatého muže jde po Velké řece nahoru i dolů. Tvé umění léčit známe u nás na Šárce, ale slyšel jsem o něm i na Hradci. Děkuji, že vyléčil mou sestru. Říkám, že život můj, mého otce Vuka i všech z naší rodiny, patří nyní tobě jako dík. A myslím, že i to je málo.“

„Nepřeháněj, mladíku“, zarazí starý muž Měška. „Zachovej život sobě i všem svým blízkým. Tvůj otec je velký muž a moudře vládne šárecké osadě.“

Já jsem jen sluha, který předává to, co mu bohové dali a dávají. Tvůj vděk patří jim. Oni vedli Dervana a Ščeka ten den ráno k řece a jen bohové dovolili, aby moje léčení bylo úspěšné."

"Oběti bohům složím a budu vždycky děkovat, že poslali mé sestře záchranu. Dervan a Šček jsou pro mne víc než bratři."

Měšek plácne Dervana po zádech. Lybed' uchopí bratra za ruku, druhou rukou podrží Dervana za loket a už vede oba mladíky k novému Lumírovu domu. Chrabr se vítá s Chrsem a Myslav popadne do svých velkých tlap jednoho ze šáreckých mužů. Před časem spolu válčili bok po boku s Lučany.

Kocel zmizel ve stráni za svým domem a teď přináší ze sklípku medovinu. „Vítejte a napijte se“, podává džbán hostům. Nádoba jde z ruky do ruky. Každý se napije a podá dalšímu. Všichni mají dobrou náladu. Eja se nakloní k Lumírovi a něco mu důvěrně špitá. Lumír se rozchechtá.

"To víš, že ne. Dneska určitě ne, ale dočkáš se. Koceli, víš co slyším? Prý se raději chopíš džbánu, než abys postavil pec v mém novém domě. Slyšíš, ty kůže líná?! Eja se na tebe zlobí!"

Všichni se smějí, i Eja. Udeří přitom dlaní svého muže do prsou. „Děláš ze mne příšeru. Nic takového jsem neřekla. Koceli, nevěř mu! Je to strašný mluvka, ten můj mužský“.

"Já ho znám", směje se Kocel „a tebe znám taky“, dodá a všichni se znovu rozchechtají.

Eja má tváře celé červené. Dnešní den asi opravdu stavbě pece nepřeje. Při takové návštěvě se nedá pracovat. Dnes bude celá osada večer u velkého ohně hodovat a poslouchat novinky ze světa. Určitě i Chrs přidá něco k dobru. Při jeho návštěvě se práce vždycky zastaví. Starcovo vyprávění a jeho písňe stojí za to odložit všechnu činnost, která není zcela nutná.

Slunce už pálí, ale pod korunami lip je příjemný chládek. Ženy točí kamenným mlýnkem a mouka přibývá. Muži a děti posedávají okolo a poslouchají veselou písničku, kterou Chrs snad vymyslel právě teď. Zpívá se v ní o línem muži a zlostné ženě a během několika slok se vlastnosti promění. Líná je žena a zlostný muž. Když potom píseň končí za smíchu posluchačů, jsou oba její hrdinové zlostní

a líní. Všichni se smějí a Lumír popadne Eju kolem pasu.

"Tak tohle my nejsme, vid'. U nás je pořád veselo".

"A samá práce", doplní ho Eja.

"Jo, samé slunné dny bez vády a svárů!" chechtá se Kocel. „Myslím, že až se přestanete hádat, určitě umřete“, křičí Lumírův nejlepším kamarád. „Tak se hádejte hodně dlouho, ať se dožijete vysokého věku“.

"To chceš jen proto, abys měl s kým lumpárny vyvádět a medovinou se nalévat", durdí se už zas Eja.

"Nic ve zlém, ženuško", zatváří se Lumír zkroušeně, „nedělám nic a tak ty nic nemáš“, a pohledem přeje nové dítě.

"Máme všechno, ty mluvko", sjede ho žena. „Mám krásný dům, zdravé děti.“

"A úžasného muže", skočí jí do řeči Kocel.

"Už mlčte, vy holoubci", napomene Myslav sousedy, „ať se také hosti dostanou k řeči. „Vaše dohadování už známe. Teď nás zajímá, co je nového na Šárce. Měšku, povídej! A napij se, ať se ti lépe mluví“, podává džbánek mladému muži.

"Snad Chrs ať vypráví. On umí lépe vylíčit všechny novinky a jeho slova mají křídla. Já nejsem tak dobrý vyprávěč.“

Lidé se sesednou pod lipami, ale stařec nezačne vyprávět.

"Jen řekni ty, Měšku, něco o naší osadě, o tom jací jsme!"

9. kapitola

"Můj otec Vuk je velký muž a stařešina šárecké osady. Jeho sroubený dům stojí uprostřed a kolem něj jsou roztroušeny ostatní domy - sruby a zemnice. Těch druhých je víc. Jsme bohatí a silní máme velká stáda, děláme vyhlášené zbraně a šperky. Pálíme uhlí a v kovářském řemesle se nám nikdo nevyrovná“.

Měšek sedí u ohně před Lumírovým domem a vypráví o osadě, odkud pochází. Ne všichni zdejší se ve svém životě dostali tak daleko proti proudu Velké řeky.

„Zapomínáš na jednu věc, ale tu tady nezamlčíš“, vstoupil do slov mladého muže Chrs. „Šárecká osada je vyhlášená také krásou žen a dívek. Vždyť Lybed' je tou pravou květinou z kytice krásy. A tvoje druhá sestra Jitka si s ní nezadá. Ta ještě k tomu vidí věci budoucí, rozpráví s rostlinami, s kameny, se zvířaty a vidí do lidských srdcí. Je to vědma, i když je mladá.“

Šček stojí za sedícím Dervanem. Naklonil se k jeho uchu a špitl: „Není, nemůže být krásnější než Lybed'“, a hned se zarazil. Dervan se jen usměje a stočí pohled k dívce, která teď stojí trochu stranou od ohně a vypadá zachmuřeně. Dervan vstane a přistoupí k ní.

„Copak tě trápí? Jsi celá nesvá.“ Obejme dívku kolem ramen. Ta obrátí tvář k mladíkovi.

„Můj bratr říká pravdu. Otec je velký muž a já mám strach, že ...“, nemůže dokončit větu, má slzy v očích.

Stojí tu vedle sebe a neslyší, o čem se u ohně mluví. Ani si nevšimnou, že Měšek, dívčin bratr, přistoupil až těsně k nim.

„Nechmuřte se. Všechno je, jak má být. Věř mi, Dervane, jako že luk od tebe je nejlepší u celé Velké řeky, jako že náklad soli, spadlý ze člunu už nikdy neposbíráš, jako že stále nosíš na krku tesák, který jsem vykoval a moje sestřička se zdobí šperky zrozenými v těchto prstech“ a pozdvihne ruce směrem dlaněmi nahoru, směrem k Dervanovým očím, „jako že jsi zachránil život dceři Vuka, a proto můj život patří tobě, jak jistě je, že dostaneš Lybed' za manželku. Víím, že otec nebude proti. Víím to i proto, že Jitka už v zimě předpověděla, co se nyní v létě opravdu stalo. Viděla, že Lybed' unesou cizí lidé, viděla krev na hladině řeky. Předpověděla i to, že spolu s ostatními dohoním únosce a potrestám je. Věř mi, že jsme je nešetřili. A viděla i svatbu. Pochyboval jsem o tomhle vidění, když jsme ty lotry dohonili a Lybed' jsme nenašli. Báíl jsem se, že tohle vidění Jitce nevyšlo. Měl jsem strach, že Lybed' nežije. A nyní jsem tady a vidím, jak se vaše dlaně dotýkají. Jako že slunce ráno vyjde,

tak jistě víím, že otec svolí, aby se Lybed' stala tvou ženou.“

Měšek se tak rozohnil a při svých slovech tak gestikuloval, že upoutal pozornost všech, kteří až dosud poslouchali. Jak Chrs vychvaluje umění a dovednosti lidí ze Šárky. Měškova slova slyšeli nejen ti dva, kterým byla určena, ale nejméně půl osady u lip.

„Pomůžu ti postavit dům, jako tys pomáhal mně“, zahlaholil Lumír.

„A já ti v něm postavím pec“, přidá se jeho nerozlučný kamarád Kocel.

„Jo a ty“, vykřikne Eja směrem k dívce, „ty budeš celej život vařit na ohništi. Vždyť mně Kocel slibuje pec, co se známe.“

„Že ti slina nezaskočí, ženská nešťastná“, zaúpí Lumír, „vždyť jsme sotva před chvílí dostavěli dům a kamení je už připraveno“.

Eja mu skočí do řeči: „Kamení, kamení. Na kamení neuvařím. A vůbec. Dneska jsi pro kamení nešel a celý den jsi nic kloudného neudělal.“

„Nad všechny nože a meče, které u vás v Šárce ukováte a nabrousíte, je jazyk naší Eji. Máš to, Lumíre, těžký život. A ty se trochu styd', ženská. Máme přece hosty“. Chrabrova řeč zmrazí Eju v půli slova.

„Nemyslela jsem to zle“, zahučí se sklopenou hlavou.

Lumír se i teď svojí ženy zastane. „Má jazyk ostrý a slova jak plamen, ale lepší manželku bych nenašel na celé Velké řece.“

„To je slovo chlapa“, vykřikne Kocel a dodá: „zítra ráno začneme se stavbou. Ejo, at' máš svou pec.“ A mnohem tišeji, jen tak pro sebe dodá ještě: „ a já svůj klid, nebo...Jak to ten Lumír může vydržet?“ to už Kocel špitá opravdu jen pro sebe. Jsou ale přece jen uši, kterým tichá neuniknou.

„Já tě slyším, strýčku“, veselá očka v Odině tváři září lumpárnou, „ale neřeknu to na tebe“.

„Protože mám pravdu, vid' malá“, a Kocel pohladí děvče po černých vlasech. „Neříkej to na mne ani Ščekovi. Slibuješ?“

„Slibuju“, usmívá se Oda.

Chrs uchopil svoje pětistrunné gusle a začal potichu notovat píseň o kováři a ohni. Po chvílce už je slyšet jen starcův hlas, struny guslí a praskání polen. Všichni poslouchají. Měsíc se vyhoupl na oblohu a zalil louku u řeky bílým světlem. Od dobytčích ohrad a pastvin zazní zaštekání psa. Nic zlostného, jen pozdrav měsíční tváři, která teď visí nad lesy.

Pak přijde další píseň. Balada o stříbrném šperku, který zdobí dívčí ouško. Je to balada o lásce a zamilovaných. Lybed' s Dervanem se při ní opírají rameny o sebe a je jim krásně. Oda má najednou pocit, že v plamínkách ohně vidí Ščekovy oči. Lumír uchopí ruku své ženy, položí si ji na koleno a přikryje dlaní. Pak prsty zaklepe do rytmu písně a Eja sebou škubne:

„Na co myslíš, ty starej blázne“, zašeptá svému muži do ucha tak, aby nikdo, opravdu nikdo jiný, neslyšel.

Lumír neodpoví. Jen pokrčí rameny. Volnou paží obejmě ženu v pase a přitáhne si ji k sobě blíž.

Zvedá se vítr, Od vody foukne chladně a Myslav přihodí do ohně několik polen. Je dlouho ticho, které přeruší jeden z Měškových mužů.

„Zítř ráno“, obrátí svou tvář ke Kocelovi, „ti pomohu se stavbou pece. Jen pomohu. Kameny podám, hlinu uhnětu a určitě se hodně naučím. Ale až zítř. Dneska se ještě napijem.“

Džbáněk oběhne kruhem kolem ohně. Ščekovi se už klíží oči, ale ještě se obrátí na Chrse: „Starče já taky pomůžu a ty nám pak povíš příběh o Sámovi. Víš, co myslím? Jak sjednotil Sklaveny a porazil Avary.“

„Vím, chlapče, vím. Rád budu vyprávět. Ted' už je ale čas na spaní.“ Chrs vstane a s guslemi v podpaží odchází, doprovázen Ratiborem k zemnici nejbližší lip.

Ti dva si mají moc co povídat. Neviděli se dlouho a novinek je tolik.

Měšek se rozloučí a odchází se svými muži k řece. Přespí ve člunech vytažených na břeh. Letní noci

jsou krátké a vlhové. Už brzy obloha pobledne a zlatý kotouč vykukne za skalami nad řekou.

Lumír s Ejou odcházejí ruku v ruce ke svému novému domu. Kocel už nehodlá vstávat. Jen se přikrčí blíž vyhasínajícího ohně, ruku ohne předloktím pod hlavu a za chvíli spí. Dervan s Lybedí odcházejí na předjitřní procházku loukami u řeky. Šček po nich šlehne okem a pak dlouhým pohledem provází Odu, která jde s rodiči ke svému domu. Chlapec si dlaněmi několikrát přetře ramena. Pře jen mu není tak úplně teplo, a pak se rozeběhne k domu. U vchodu dohoní Myslav. Otec lehce, jen tak z radosti, klepne hocha prstem do hlavy.

„Koukej jít spát, ty netopyře. Ať ráno nechrupeš, až Kocel začne stavět. To stojí za pokoukání. A dívej se dobře, ať se něco přiučíš“.

„Budu se dívat pozorně“, chlapec zdvihne pohled k otcově tváři, „mě to totiž moc zajímá. A dobrou noc, otče.“

„Krásné sny, synku, krásné sny“. Myslav se ještě znovu obrátí z domu ven. Pod světlaající oblohou přelétne sova, která se vrací z lovecké výpravy a někde v korunách stromů pípne ptáče.

„Copak se ti asi zdá, zpěváčku?“ Myslav spustí závěs domovního vchodu. Osada u lip konečně uléhá ke spánku.

10. kapitola

Ještě blikají žhavé uhlíky a slunce vystřelí první zlatý šíp přes skály nad Velkou řekou. Ptáci se rozkřičí jako na povel a postava schoulená u ohniště se pohne. Muž se posadí a rozhlédne se kolem. To Kocel vstává do nového dne. Joj, paže, kterou měl pod hlavou, je jako dubová větev. Studená a bez pohybu. Kocel druhou rukou tře přeleželé předloktí. Po chvílce začne v prstech mravenčit a ruka přichází k sobě. Kocel tleskne několikrát dlaněmi, až ztichnou zpěváčci v korunách, pozvedne dlaň přeleželé ruky před oči.

„No, vítěj mezi živé. Musíš taky vstávat, budu tě dnes moc potřebovat“ a rozhýbává pořád ještě brnící prsty.

Ptáčci v korunách stromů už zase spustili svoje písně a osada u lip se pomalu probouzí. Ženy odcházejí k pastvištím. Je potřeba postarat se o dobytek, podojit a zpracovat mléko.

Sokol na bidýlku u Myslavova domu zaskřehotal, když uviděl svého pána vyjít z domu.

„Nekřič, už jdu. Dneska si zalovíš. Potřebujeme holoubky na dobrou polívku.“ Muž snímá sokola z jeho hrazdy a ten se mu usadí na předloktí. Pak několikrát roztáhne a složí křídla.

„Dočkáš se, bratříčku“, Myslav mluví se svým loveckým druhem jako s člověkem a sokol, jakoby rozuměl, upře svůj pohled do mužova obličeje. Pak znovu, tentokrát bojovně, zaskřehotá. Už se těší na let a na lov.

Kocel už dokončil ranní přemlouvání svojí ruky a teď se zdraví s Myslavem.

Ratibor a Chrs jsou již také vzhůru. Sedí pod lipami a ve vyhloubeném kameni pálí suché byliny. Ratibor přitom obrací tvář i dlaně k vycházejícímu slunci a vítá nový den i zlaté božstvo, které ho přináší.

Šček se dívá za odcházejícím sokolníkem. Pak neodolá a zavolá: „Dobrý lov, otče. Dobrý lov vám oběma.“

Myslav se otočí a pozdvihne ruku se sokolem. Ten, jako v odpověď, mávne křídly, aby se vzápětí opět pevně usadil na mužově předloktí.

Od řeky přichází Měšek se svými muži. Ten, který včera sliboval pomoc při stavbě pece, přistoupí ke Kocelovi.

„Jsem tady, řekni, co mám dělat a jako by to už bylo uděláno.“

„Taky ti pomohu“, hlásí se Šček o svůj podíl práce na budoucí peci.

„Jdeme pro hlínu, chlapi“, zavelí Kocel a trojice se vydá směrem k potoku. Cestou probírají, co všechno je třeba.

„Hlína musí být pořádně prohnětená, bez kamínků, hladká jako těsto na placky“, poučuje Kocel a Šček má nastražené uši.

„Nejlepší je tam vzadu za potokem, ta červená. Beru ji vždycky. Lepí a těžko se hněte, ale je na vymazání pece opravdu nejlepší.“ Vede Kocel svoje pomocníky k místu, kde nabírá červenožlutou jílovou hlínu. Je to ta stejná, ze které ženy vyrábějí nádoby.

„Jen abychom vůbec mohli dneska začít“, stará se Kocel. „Lumír s Ejou ještě nevstali a ...“

„Že tě huba nepálí, ty jezevče“, ozve se od potoka. Eja tady obrací kopřivy, které má namočené v potoce. Z jejich stonků se dělají vlákna a z nich pak rohože, třeba na uzavírání vchodů do obydlí.

„Ještě jsi chrápal u ohniště a Lumír už šel ke koním. Ještě jsi nevěděl, že tě po propité noci hlava bolí a já už jsem máčela kopřivy, ty lenochu.“

„Nehromuj, Ejo“, odpovídá Kocel smířlivě, „jen jsem vás nechtěl rušit v hezkých snech. Chtěl jsem jen dobré a ty na mě takhle? To mám za to, jaký jsem dobrák“, culí se muž a oba jeho průvodci těžko tají smích.

„Jo, jo, ty dobráku“, Eja má také dobrou náladu, „ty a Lumír jste jedno plemeno. A ty se moc nesměj“, utrhne se na Šček, „dorůstáš do jejich smečky, ty štěně. Jak by bylo na světě krásně, kdyby nebylo vás chlapů“, sepne mokré ruce.

„A jak těžko“, vmísí se do hovoru muž ze Šárky.

„Kuš, ty...“, okřikne ho Eja, zapře ruce v bok. a za zády odcházející trojice špitne: „Bylo by to hrozné, bez chlapů. K nevydržení.“

Slunce stojí nejvýše, kde přes den může být a Kocel se Ščekem vyjídají kaši z misky. Lžíce nepotřebují. Ne, že by nevěděli čemu jsou, nebo že by tahle součást domácnosti v Lumírově domě chyběla, ale kaše se z misky nabírá kousky placky a těmi se nakonec miska vytře.

„Ani mejt to nemusím“, konstatuje Eja. Uvnitř zemnice Lumír prohlíží rozdělané dílo. V zadním rohu Kocel ještě odkopal kus země do půlkruhu. Tím dostal oporu pro zadní stěnu pece a tu teď

skládá z plochých kamenů a vymazává hlínou. Už je hotová celá kamenná stavba, která se klene do kulaté báně. Nad ní teď Kocel postaví a vyplete koš z proutí, který ještě lépe odvádí kouř k otvoru ve vrcholku střechy. Tahle košatina se potom musí pečlivě vymazat hlínou zevnitř i zvenku. Hotové dílo pak připomíná veliké a obrácené vosí hnízdo z kamene a hlíny. Kolem půlkulatého předního otvoru postaví Kocel ještě klenbu z plochých kamenů. Tohle je jeho vynález a chloubka.

Pec tak dostává prodloužený vchod a mnohem lepší tah. Ještě na dně pece a před ní vyhloubit mělkou jamku a celé dno pece i jamky vyložit oblázky křemene. Ten drží teplo ještě v době, kdy oheň v peci vyhasne.

Než slunce zapadne, je stavba hotová. Netrpělivá Eja se už nemůže dočkat, až zatopí. Suchá buková a březová polena leží srovnaná pod přesahem střechy u vchodu do zemnice. Ale Kocel ještě nedovolí domácí paní, aby oheň rozdělala. Nejdřív dva dny ještě potírá dýmník řídkou hliněnou kaší a pečlivě zaplňuje sebemenší prasklinku vzniklou při vysychání hlíny. Pak sám rozdělá oheň a celý den maličko v peci topí, jen nizoučké plamínky, spíš jenom teplý kouř. A druhý den přiloží víc a ještě potírá pec hliněnou kaší. Až další den je se svým dílem spokojen. Zahliněnou, špinavou rukou utře čelo, prohrábne křtici nad ním, čímž vytvoří na svojí hlavě něco, co Eja okamžitě nazve kančím hřbetem. Kocel poplácá svého pomocníka po rameni. Šček se od práce nehnul celou dobu. Pomáhal a učil se.

„Dobrá práce, chlape“, zahlaholí muž. Udusí oheň v peci a všechen popel i žhavé uhlíky vymete. Ještě si prohlédne svoje dílo. Strčí hlavu do vyhráté pece a za světla malé smolnaté louče prohlídí ještě zevnitř kopuli dýmníku. Zdá se, že teď je opravdu hotovo.

„Tu příští pec, Ščeku, už budeš umět postavit sám.“

Umazaný muž je se svým dílem spokojen a jeho pomocník se pod pochvalou zatetelí blahem. Jen Eja si neodpustí štiplavou poznámku: „To určitě můžeš, Ščeku“, obrátí se žena na chlapce, „a víš proč? Aby už Kocel nemusel nic dělat a mohl s Lumírem spřádat nějakou další lumpárnu.“

Lumír ta slova slyší. Udělá několik rychlých kroků před délku místnosti, sevře ženu v pase a zdvihne ji do výšky.

„Dej už pokoj, ty sojko. Máš pec? Máš. Tak teď ukaž, co umíš. Nádobí se těší, žaludky nám kručí, pec stojí. A co ty? Oheň nerozděláváš, jídlo nevaříš. Co jsem si to jen vzal za ženu?“

Eja zaječí, kope nohama ve vzduchu a buší svého muže do ramen.

„Ty, ty...“ ani slova nenachází a oba se rozesmějí. I Kocel se Ščekem se smějí. Na lůžku z kožešin se rozpláče dítě a Lumír postaví manželku na zem.

„No vidíš, co děláš“, žena se ještě usmívá, když zdvihá miminko v náručí.

„Ted' má hlad on. Pak zatopím a uvařím první pořádný jídlo v tomhle domě. A ty nezapomeň zajít za Ratiborem, aby nám přivedl k ohni dobré duchy.“

Obě větší děti nakukují vchodem do zemnice.

„Hajdy! Jdeme na jahody“, zahlaholí Lumír a vychází z domu.

„Na jahody?“ diví se Kocel. „Chlap půjde sbírat jahody?!“

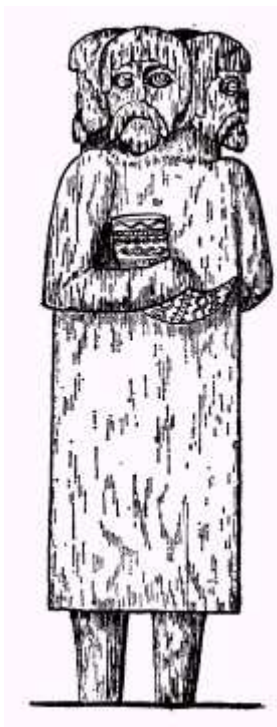
„Ale kaši s nima bys jíst chtěl, nebo ne?“ praví pobaveně Lumír.

„Jo, to chtěl. Jdu s tebou“, rozhodne se Kocel rázně.

„A vezměte si něco na ně, ať je nemusíte sbíratel břicha, vy dobráci“, zavolá Eja.

„To je výborná myšlenka“, vykřikne Lumír. „Vezmem si do lesa džbáněk...“

„A až bude prázdněj, natrháme do něj jahody“, dokončí Kocel ten úžasný plán.



11. kapitola

Slunce zapadlo. Chrs sedí na plochem kameni a zády se opírá o kmen lípy. Probírá prsty ve strunách jen tak, beze slov a jakoby bezmyšlenkovitě. V trávě, pár kroků od něho, ulehl Šček na břicho, podložil rukama bradu a užasle hledí, jak stařec kouzlí ve strunách.

„Tohle bych chtěl také umět“, myslí si.

Lidé se pomalu scházejí a za nějakou dobu je kolem starce kroužek zvědavých posluchačů. Všichni mlčí a poslouchají drnkání guslí. Lybed' a Dervan propletli prsty rukou a mají oči jen jeden pro druhého. Měšek a jeho muži přinesli z lodí několik velkých hliněných nádob. Jsou uzavřeny zátkami ze dřeva a zavoskovány. Postaví nádoby před Chrabra a ten jednu otevře. Obsah voní a Chrabr po ochutnání nechá nádobu kolovat.

„Tohle víno je z krajů na jihu“, rozhovoří se jeden ze šáreckých, „tam slunci umí tyhle zázraky z bobulí rostoucích na keřích, kterým se říká réva. Lidé tam tyhle keře pěstují a jako my tady kvasíme medovinu, nebo kvas, oni dělají víno. Koupili jsme ho na Hradci. Je to vzácnost. Přesně pro naše slavné setkání.“

Měšek si všimne, jak si Dervan a Lybed' tisknou ruce. „Až bude tvoje svatba, bratříčku, s mojí

sestrou, tak poteče víno proudem. To musí být veliká sláva, o které bude Chrs dlouho zpívat.“

„Snad by nebylo špatné slavit svatby dvě. Dervan a Lybed' by mohli mít svatbu ve stejný den jako ty, Měšku, s tvojí Jarilo. To bych pak měl moc co zpívat.“

Měšek se podívá na starce tázavě.

„Nejsem slepý, Měšku“, usmívá se Chrs, „a dobře vím, že na Hradci máš oči jen pro Radoslavovu dceru. I na obchod bys kvůli ní zapomněl. Nejlepší bude, když ji přivedeš domů do Šárky, no a ...“, hlas guslí dostane melodii letního podvečera.

Ratibor, ke kterému došla nádoba s vínem, přivoní, ochutná a labužnický mlaskne.

„To je víno ze strání u jižních řek. Znáám ho. Takové jsem ochutnal jako mladíček, když Sám naposledy připlul po Velké řece a s ním pak odešli bojovníci, aby se utkali s Avary. Ti byli do té doby pány světa, alespoň to tak vypadalo. Naši dědové proti nim bojovali, to jo, ale byli to jen takové útoky ze zálohy a pár malých střetů.“

Gusle v Chrsových rukou zahlaholí bojovnou melodii.

„Tady, na Velké řece, vedl slavný boj mladík jménem Nik. Se svojí družinou dával Avarům pořádně na kůži. Znali tady po řece kdejaké místo a zjevovali se z lesů a skal jako rys, nebo spíš jako smečka vlků. Zaútočili, rafli, pár ničemů zardousili a zase zmizeli. Říkalo se, že jsou nepolapitelní, ale měli mockrát namále a taky někteří vydechli naposled pod korunami stromů. Pak se objevil v kraji kupec Sám. Byl Frank, a to nejsou právě přátelé Sklavenů, ale tenhle byl náš přítel. Měl silnou družinu spíš válečníků, než kupců. Přivezl i hodně zbraní. A hlavně - uměl povzbudit srdce, znal, jak promluvit k našim otcům a dědům. Vždyť tvůj otec, Myslave, šel také s ním. A Chrabrův otec i děd a Kocelův děd a strýc. Také všichni chlapi z rodiny Lumírova dědka. Všichni, kteří uzdvihli meč. Ten slavný meč, který dostal Myslavův otec od samotného Sáma a který ty, Myslave, dodnes nosíš {str.254, obr. 4}. Tvůj otec, Měšku, byl tenkrát ještě opravdu chlapec, ale když Sám na Šárce hledal bojovníky do války s Avary a řekl, že musí být velcí jako kopí s hrotem, tak tvůj otec vzal kopí tvého děda, uřízl

ratiště na svoji výšku a hlásil se do boje. Děd na něj seslal hromobití, ale přes pláč ženských vzal chlapce s sebou do války. Byl vynikající zvěd a s hochy z Nikovy družiny procházel nepozorovaně krajem a hlásil Sámovi všechno, co viděl. Byly to velké časy a také velké utrpení. Avaři se mstili na osadách a osamělých usedlostech. Mnoho lidí žilo v lese s dětmi, dobyt看em, se vším, co šlo do lesa odnést a ukryt. Více než dva roky trvala ta válka. Před poslední bitvou, to bylo za osadou Modřany, se Nikovi a jeho chlapcům podařil velký válečnický čin. V noci přemohli avarské hlídky a rozehnali většinu koní po kraji. Ráno pak naši udeřili na Avary vši silou. Avar bez koně byl poloviční bojovník a Sámó nenechal svoje vojsko bezhlavě zaútočit. Nejdříve vybraní lukostřelci, nejlepší z lovců z řad Sklavenů, od východu slunce až do chvíle, kdy stálo skoro nad hlavami, ostřelovali Avary jako kavky. Co šíp, to zásah, alespoň to tak vypadalo. Teprve potom udeřil Sámó s našimi bojovníky na Avary plnou silou. Do večera se bojovalo, a když už slunce zapadalo, zatlačili Sklaveni pod Sámovým velením Avary nad Modřanskou roklí a srazili je posledním náporom dolů. Potom už naši jen stáli nad roklí a celou noc metali dolů kameny na všechno, co se pohnulo. Část Avarů se ještě proboujovala z rokle ven a prchala k Velké řece, ale naši je pronásledovali a zahnali je do proudu. Většina Avarů tam utonula. Bylo to veliké vítězství. Pak byla ještě velká bitva na Pšovce. Tam zaútočili Sklaveni na mohutnou přesilu Avarů, kteří hnali otroky údolím podle vody. Podařilo se otroky osvobodit, a ti se hned přidali k útočníkům. Proti mečům zaútočili klacky a kamením. Mnoho jich padlo, ale Avary porazili. Pak už, jako když voda po povodni opadne, mizeli Avaři ze zdejších krajů. Jen sem tam nějaká ztracená skupinka jezdců ještě svedla boj se Sámovými válečníky, ale výsledek byl už pokaždé stejný. Avaři byli poraženi. Sámó pak po nějakou dobu vládl jako vůdce všech Sklavenů, ale jednotlivé kmeny chtěli takovou samostatnost, jakou měly před avarskou nadvládou. Jednotliví stařešinové se dohadovali a shodnout se nedokázali, až jednou Sámó, už jako starý muž, shromáždil družinu svých nejměrnějších a odjel. Říká se, že se vrátil domů, k Frankům, a tam zemřel v zapomenutí. Někteří říkají, že dodnes se svojí družinou projíždí země osvobozené od Avarů. Ale tomu nevěřím. Nikomu nedají bohové takový věk, aby mohl žít tak dlouho. Vždyť již dvě generace, teď třetí, žijí bez nadvlády Avarů. No, neodvděčili jsme se my, Sklaveni, Sámovi právě

dobře za všechno, co pro nás udělal. Vždyť ani nevíme, kde je jeho pohřební mohyla."

Stařec domluvil a gusle v jeho rukách utichly. Dlouhé mlčení provází konec příběhu o Sámovi.

Pak se zdvihne Měšek a jeho lidé. Popřejí dobrou noc a odcházejí ke svým lodím.

Chrabr ještě svolá všechny muže k poradě. Za několik dní chtějí vyrazit na Hradec. Je potřeba doplnit nějaké zásoby a prodat zboží. Hradecké hradiště je místem těchto obchodů. Chrabr nejdříve chtěl plout po Velké řece, ale nakonec se muži dohodli. Naloží zboží na koně a volky. Vezmou i pár volných koní na prodej a pojedou přes les půlnočním směrem. Za dva dny budou na Hradci. Cesta lesem je pomalá, ale jinak koně na hradiště nedostanou.

Šček dlouho smlouval s otcem, zda může jet s výpravou. Myslav nechtěl ani slyšet, ale Ratibor se za chlapce přimluvil a Lumír také připojil svoji řeč. Prohlásil, že hned tak není mezi chlapi druhý, který by koním lépe rozuměl a co se týče jeho, tedy Lumíra, on by byl moc rád, kdyby Šček pomáhal stádo na Hradec hnát. Myslav se nakonec nechal obměkčit a byl vlastně na syna i pyšný. Pochvala od Lumíra už něco znamená.

Kocel zůstane doma. Jen požádal Lumíra, aby s sebou na Hradec odvezl sedla, kožené brašny a další zboží, které vyrobil, „a přivez mi“, naklonil se k Lumírovu uchu a něco mu dlouze a tajemně vysvětloval. Lumír horlivě přikyvuje a tím je celá záležitost ujednána.

Ted' večer tedy oznámil Chrabr mužům: „Za tři dny bude měsíc v úplňku a my vyrazíme. Ať bohové provázejí a chrání naše kroky.“

„Za tři dny“, zní Ščekovi v uších, ještě když usíná. Převaluje se na lůžku a ze sna křičí a mává pažemi. To mu ve snu Avaři zkoušejí ukrást svěřené koně. Ale to se jim nepodaří.

Chlapec se probudí z divokého snu celý zpocení. Nad ztichlou osadou neslyšně prolétne ohromný výr. Usedne v koruně lípy, chvíli otáčí hlavou ze strany na stranu. Pak poposedne na větvi a dvakrát zahouká. Z dálky ze skla za řekou se ozve odpověď a ohromný pták neslyšně mávne křídly vstříc nočnímu dobrodružství.

12. kapitola

Jen se den probudil, už mají chlapi stádečko koní pohromadě. Lumír pečlivě vybral, které poženou na Hradec prodat. I Měšek se účastní celé přípravy velmi aktivně. Včera v noci se rozhodl, že nechá svoje muže, aby se vrátili proti proudu řeky do Šárky, a sám se přidá k Chrabrově výpravě na Hradec. Mluvil o důležitých obchodních jednáních, ale hlavním důvodem bylo znovu vidět Jarilo. Ted' stojí Měšek s Lumírem u koňského stáda a obdivuje černohnědého hřebce.

„To je Luč - Paprsek“, protahuje slova Lumír a je z nich znát velká pýcha. „Nedávno jsme ho zkrotili. Je to nejhezčí a nejlepší kůň u celé Velké řeky. Na to bych vsadil svůj nový dům“.

„Nehádám se, ani sázku neuzavřu. Je opravdu úžasný. Ale i na Hradci mají krásná zvířata. Vojvoda Malmir má hnědáka, radost pohledět a rychlého jak vítr. Však uvidíš.“

„Budu s ním závodit a vyhraju“, kuje plány Lumír. „Můj Paprsek je nejlepší kůň, kterého nosí tahle zem. Je to snad syn Velese, boha stád“, holedbá se ramenáč.

„Přestaň už, Lumíre“, Chrabr nechce dál poslouchat ty řeči. Musí se udělat spousta práce a tihle dva tady klábosí o koních.

Tak ještě sehnat pár kusů hovězího a na volky a některé koně naložit náklad. Dervan s Měškem nyní obcházejí soumary a kontrolují úvazky. Šček chodí důležitě o krok zpět a také kontroluje. Spíš ale trochu překáží. Je hodně nervózní. Čeká ho první velká cesta mimo osadu u lip. A hned na hradiště Hradec. Tam bude moc zajímavého k vidění. Chlapec má trochu strach, aby něco nepokazil, když jeho účast na výpravě měla tak velké přímluvce.

„Ščekul!“ to Chrabr volá hocha k sobě. „Ještě naložte na dva volky vědra s medem a vosk. Ať to tady nakonec nezapomeneme.“

„Už na tom dělám“, chlapec je ochota sama, „už to bude.“

Než slunce vystoupilo na poledne, vydala se výprava na cestu. Koně mají ohlávky a jsou svázáni po třech v řadě na jednom řemeni. Je jich tučeta pár jalovic a desítka volků obložených nákladem. Jako husy za sebou kráčejí muži a zvířata v řadě směrem do údolí. Budou pak pokračovat po málo znatelné stezce do strmé stráně a hustými lesy až k ostrohu nad řekou, kde stojí pevné hradiště. Ale to uvidí muži až za dva dny. Tak dlouho trvá cesta. Není to daleko, ale cesta s naloženými volky je pomalá. Les je hustý a těžko prostupný. Stezka místy úplně mizí.

Kus cesty seděl Lumír na zádech svého Paprška, ale pak i on sestoupil. Nechtěl koně trápit a sobě drásat oděv o nízké větve. Jen krásné sedlo nechal svému hřebečkovi na hřbetě.

Šček vede na řemeni dva volky s nákladem medu a vosku. Dostal je na starost a cítí se velmi důležitý. A po pravdě také je. Náklad jemu svěřených volků je zboží velmi žádané a obchodně zajímavé.

Měšek vede trojici koníků a v myšlenkách je už u svojí Jarilo. Chrabr vede výpravu stálým tempem. Není proč spěchat. Zvířata i náklad je potřeba dopravit na Hradec v pořádku. Je úplně lhostejné, jak dlouho bude cesta trvat.

Přenocují v mělké úžlabině mezi staletými duby. Volky uvážou ke stromům, koně dostanou kožený úvazek na přední nohy. Noc proběhne v klidu a hlídku, která obchází ležení, vyruší z myšlenek jen zahoukání sovy a potom k ránu, zlostné zabekání srnce.

S východem slunce pokračuje družina v pochodu a před polednem narazí na širokou stezku. Než stojí slunce nejvyšší, ocitnou se vyslanci osady pod lipami před dřevěným můstkem přes příkop. Za ním je vysoký násep s hradbou špičatých kůlů. Vchod do hradiště je otevřen a tři ozbrojenci, kteří střeží, se očividně nudí. Náladu jim zvedne, když uvidí mezi Chrabrovými muži Měška.

„Ho hó, to už jsi tu zpátky, Měšku?! Srdce tě žene?“ a pár dalších vtípků zazní.

Měšek je poslouchá s klidným úsměvem. Vlastně to nejsou vtípy. Je to pravda. Pak strážní zaregistrují Lumíra a jeho hřebečka. Ramenatý chlap v krásném sedle na úžasném koni, to zaujme každého. A Lumír si svůj vstup do brány hradiště

opravdu vychutnával. Dobře cítil obdivné pohledy. Pohladí si knír a pak, aby vypadal ještě velkolepěji, opře pravou dlaň o jilec meče. Sedí na koni zpřímá a hřebeček jde, jako kdyby tančil.

Dervan, také v sedle koně, dojede po bok ramenatého muže, nakloní se ze sedla k němu.

„Ted' by tě měla vidět Eja, Lumíre. Byla by moc pyšná, jakého má chlapa. A nebo...“, v očích mladého muže blesknou šibalské ohníčky, „nebo bych ted' mohl na tobě vyzkoušet to tvoje vyhození ze sedla. Víš!? Chytit pod kolenem a trhnout.“ Směje se Dervan.

Lumír zůstane vážný. Jen trošku přestane vypínat hrud' a ruku z meče položí na koňský krk..

Šček kráčí vážně a vede svoje volky, obtížené vzácným nákladem. I on cítí pohledy lidí, kteří sledují Chrabra a jeho výpravu. Chlapec se rozhlíží a nemůže uvěřit svým očím. Hradby se mu zdají vysoké a ted', uvnitř hradiště vidí, že jsou i silné. Za kůlovou palisádou je široký ohoz. Uvnitř hradiště je veliké prostranství a na něm několik budov. Všechny jsou sroubené a dvě, vlastně tři, jsou dokonce patrové. Největší srub má i dřevěnou věž. Zemnic, které míjela výprava před hradištěm, je tady uvnitř tolik, že je hoch nespočítá. A těch lidí. Chlapec nikdy tolik lidí najednou neviděl a ted' je celý nesvůj z toho, že mnozí z těch, které míjí, ho sledují pohledem. Šček není zvyklý, aby si ho lidé prohlíželi. Chrabr dá pokyn a muži, kteří doposud seděli v sedlech, sesednou.

Z velkého srubu vyjde dlouhovlasý muž s hustým obočím, které bíle rámuje pohled modrých, veselých očí. Vějířky vrásek v opálené tváři budí dojem, jako by se pořád usmíval. Rozpřáhne náruč a objeme Chrabra. Pak si obřadně podá ruku s každým členem výpravy. Tak vítá na svém hradišti hosty Malmir. Vojvoda z Hradce podá obřadně ruku i Ščekovi. Chlapec ted' a tady pochopí, že je vlastně uznán za muže. Měška poplácá Malmir při podávání ruky po rameni a zvučným, veselým hlasem zvolá: „Vítej na Hradci, synu! Rád tě zas v krátké době vidím“ a mnohem tišeji, už jen pro Měškův sluch dodá, „a věřím, že moje radost je pouhým zlomkem radosti mé dcery.“

Muži se nejdřív starají o koně a dobytek, potom o náklad a teprve pak vejdou do Malmirova domu. Tady jsou uvedeni k velkému stolu a dostane se jim uvítání. Hostina je velkolepá.

Šček se nestačí divit. Chleba a placky zná, stejně jako kaši z prosa oslazenou medem a ochucenou malinami. Masa a ryb několik chodů a zvěřina a úžasná polévka s houbami. Houby jsou i zapékané s kroupami a škvarky. Pije se kvas a víno a medovina. Šček se věnuje džbánů s chladnou pramenitou vodou. Různé pamlsky sladké i slané Šček ani nezná. Poznává sušené hrušky a lískové oříšky v medu. Ostatní už neví. Nakloní se k Dervanovi.

„A co náklad? Kdo se o něj postará? Co když...“

„Neboj se, bratříčku“, uklidňuje Dervan mladšího druha, „tady je zboží v bezpečí. Rozhodně se nic neztratí. Věř mi že když sundám z krku pouzdro se svým nožem a tady ho položím, zůstane tu ještě, až budem odcházet. Tady na hradišti platí přísné zákony a Malmir je vojvoda, který je umí prosadit. Za krádež, kdyby se jí někdo náhodou dopustil, se tady trestá přísně. Která ruka kradla, ta je ut'ata. Takový je zákon!“

„Tak to jdu klidně spát“, usměje se Šček.

13. kapitola

Šček jenom kulí oči. A Dervan mu nestačí vysvětlovat. Chlapec je zvědavý a chce tady na hradišti všechno vidět a poznat. Už s Lumírem prohlížel, jak jsou postaveny sruby. Křížení klád a vazbu trámů, jejich spojování do záseků nebo dřevěnými kolíky. To chlapce uchvátilo. Snaží se všechno si zapamatovat. Takový dům by jednou chtěl postavit. Někde úplně v koutečku duše dřímá myšlenka na to, jak do takového domu přivede Odu. Ted' chlapec stojí na vyvýšeném místě, kde pracuje mnoho lidí. Z plochých kamenů staví obrovskou kulatou stavbu. Už ted' je stěna vyšší, než dospělý muž a stále roste. Chlapec je v rozpacích. Něco takového... Velká pec? Nebo co to bude? Jeden z mužů nechtěně vrazí do chlapce. Ten polekán, uskočí. Muž kráčí dál se svým nákladem. Na vahadle přes rameno nese dvě vědra hlíny, kterou se kameny spojují. Náhle chlapec ucítí na svém rameni dotek dlaně. Štíhlý muž s hubenou tváří, orámovanou černými vousy a vlasy

a pronikavým pohledem černých očí, nechá svou dlaň volně na hochově rameni.

„Líbí se ti stavba? Tohle je dům našeho pána“, tichý, příjemný hlas chlapce zaujme.

„To je dům vojvody Malmira? Myslel jsem, že mu patří velký srub, ve kterém nás hostil:“

Chlapec vypadá nechápavě a ve tváři muže přelétne úsměv.“

„Ne, mladý muži, tohle bude dům našeho Pána. Našeho Boha, který je nade vším.“

„Tvoji bohové mají dům z kamení, pane?“ chlapec se diví. „To naši bohové žijí v lese, na pastvě, v křídlech ptáků a bzukotu včel. Dávají nám zrní a chrání naše stáda. Jsou ve vodě i v ohništi, v blesku i ve slunci. Perun je jejich vojvoda, pane, vždyť víš.“

Šček hledí do mužových očí a cítí zvláštní chvění. Ne, z toho muže nejde strach. Obavy a ostych, to není, co chlapec právě zažívá. Z toho člověka vyzařuje zvláštní síla. Je tak obyčejný. Oblečený do lněné košile, přepásané tlustým provazem, hrubých nohavic a lýčených střevíců. Má rozčuchané vlasy. Nemá zbraně, nemá šperky. Jen na krku má zavěšený řetěz a na něm... Ted' bere přívěšek do dlaně a nastaví ho chlapci před oči:

„Je jen jeden bůh, mladíku. Jen jeden, jehož jménem se žehnáme. Ten, který na kříži vykoupil naše utrpení. Proto nosíme znamení kříže. Věříme v jednoho boha.“

Chlapec těm slovům nerozumí, ale jako očarovaný hledí na kříž v mužově dlani. Síla, kterou nedokáže pochopit, mu říká, že tenhle rozčuchaný chlapík mluví pravdu. Šček vztáhne ruku a dvěma prsty se dotkne kříže v mužově dlani. Nestane se nic. Jen dotyk prstů s kovem, snad stříbrem. Jinak nic. Ten zvláštní pocit zmizel a z dálky slyší chlapec ostré hvízdnutí. To volá velký kamarád Dervan. Hoch odtrhne pohled od kříže a vidí, jak z druhé strany, od Malmirova srubu Dervan mává. Chlapec se otočí a bez dalšího slova běží za svým druhem.

Muž ho sleduje pohledem. A dívá se ještě, když přátelé před vojvodovým domem probírají úžasné novinky. Mluví Dervan. Šček jen poslouchá, pusou dokořán.

„Víš, co se stalo? Včera na hostině, když už jsi odešel a dost se vypilo, pohádal se Měšek s jedním mužem. Ten chlap chce za manželku Jarilo - Malmirovu dceru. Měšek ji miluje a snad by se porvali na smrt. Pak Malmir řekl, že ji dá za ženu tomu z nich, kdo je lepší. Znova se chtěli rvát a ten chlap už měl v ruce meč. Roztrhli jsme je a nakonec se rozhodlo, že budou závodit.“

Oba kamarádi stoupají při hovoru na hradby. Ted' stojí na jejich vrcholu a přes palisádu a vršky stromů ukáže Dervan na holé temeno kopce níž po proudu řeky.

„Vystartují zítra ráno na Malmirův povel a přes hvozdu a rokliny pojedou támhle na tu pláň. Ten vrch se jmenuje Řivnáč. Tam bude oštěp a na něm šátek, který patří Jarilo. No a ten šátek jeden z nich musí donést zpátky a dát ho Malmirově dceři. To bude pak její manžel. Ani žádné dary, nic, jen tenhle závod.“ Chlapec hledí na vzdálený Řivnáč jako uhranutý.

„Ten chlap si vybral za koně nejlepšího ze zdejších hřebců a Malmir mu ho půjčil. Jako kdyby chtěl, aby Měšek prohrál.“

„Ale ...“, hochovi přeskočí hlas, „to je přece ..., to je přece... to není spravedlivé!“ a rozčilením se div nerozpláče.

„Počkej, ted' to přijde. Představ si, že Lumír, když to slyšel, praštil se džbánkem, co měl v ruce, zjednal si klid a potom řekl, potichu, úplně potichu, že dává Měškovi svého Paprska a na Měškovo vítězství vsází těch šest nádherných sedel, která mu svěřil Kocel, aby je tu prodal. Bylo v té chvíli úplně ticho. Rozumíš, docela ticho. Pak začali všichni řvát. Jedni sázeli na toho chlapa, druzí na Měška. Většina teda na toho druhého.“

Dervan vypráví včerejší zážitek a znovu prožívá ty chvíle. Šček jenom kulí oči. Ted' už je toho na něj opravdu moc.

„Co je tohle za místo a co je to za lidi? Staví tady dům z kamení pro jednoho boha. Nevěří v ostatní bohy a o nevěstu závodí na koních. No a Lumír? Ten ho překvapil nejvíc. Dal koně Měškovi. Svého Paprska, chloubu. Nejlepšího koně na Velké řece, jak sám říká. A dal ho Měškovi.“

Myšlenky skáčou jako luční kobylky. Šček je z toho všeho úplně vyřízený. Opustí svého kamaráda a vyjde před hradiště. Projde mezi zemnicemi. Nevšimá si nikoho a ničeho. Jde. Až chládek velikých dubů, to zelené chladné šero plné duchů lesa, ho zastaví. Chlapec usedne ke kmeni jednoho ze staletých obrů, zakloní hlavu a dívá se do komíhajících zelených listů. Myšlenky zmateně pobíhají a Šček nakonec usne.

„Věř, mladý muži.“ Ten černý chlapík zas mluví se Ščekem a jeho tichý, příjemný hlas říká: „Věř v jednoho boha. Ve znamení kříže, ve vzkříšení. Je jen jeden bůh.“

V tom rána. Něco udeří chlapce do hlavy a on zmateně vyskočí. Nikde nikdo, les je úplně tichý. Jen ve vrstvě suchého listí je slyšet šramot. Dva roháčci, zaklesnutí kusadly, tam zápasí svůj boj.

„Práli jste se v koruně stromu a teď jste na zemi. Blázni,“ mluví k nim hoch, „a vzbudili jste mě.“

Najednou si uvědomí tu podobnost. Proč vlastně zápasí tihle dva bojovníci. O přízeň nějaké slečny roháčkové. Teď se tu válí v listí a ona, odněkud shora, z koruny dubu, shlíží, který z nich se nakonec vyškrábe nahoru, zpátky k ní. To bude vítěz. Chlapec se řehotá, až mu tečou slzy z očí.

„Vítěz. Vy blázni.“

Pak najednou zvažní. Kdyby Dervan měl bojovat o Lybed', jistě by bojoval. Kdyby on - Šček měl bojovat o Odu, neváhal by ani chvíli. Proto bude Měšek závodit a proto mu dal Lumír svého nejlepšího koně.

„Co se mi to zdálo, než jste mi spadli na hlavu? Věř, říkal ten muž.“

Chlapec opře obě dlaně o drsnou kůru staletého velikána a pronese přísahu, která ovlivní celý jeho další život:

„Perune, bohové všichni, kteří jste i ty veliký, starý strome. Jestli to má pomoci Měškovi, budu se od této chvíle modlit k jedinému bohu a budu uctívat kříž. Od teď až do smrti. Prosím, tebe, který jsi jediný, pomoz.“

V koruně dubu šumí a ze vzdáleného hradiště až sem doletí zaštěkání psa. Chlapec se vrací na hradiště.

Druhý den ráno jsou oba jezdci připraveni na velký závod. Měšek na Paprskovi a ten místní chlap na nádherném hnědém koni. Jsou beze zbraní, jen jezdci a koně. Malmir zatroubí na roh a závod začíná. Bok po boku zmizí jezdci v lese. Diváci na hradbách čekají a ještě stupňují sázky. Jarilo vůbec nevyšla z otcova domu. Pak na ochozu hradeb zašumí. Na hřebeni Řivnáče se objeví jezdec na nádherném černohnědém koni. Měšek. Zamává šátkem, který strhl z oštěpu a obrací koně zpátky.

„Ještě mu ho může vzít na zpáteční cestě“, zahučí Chrabr. Diváci pokřikují, hulákají. Jen dva z nich mlčí. Šček si v duchu opakuje včerejší slib. Ten druhý mlčící je Lumír. V dlaních svírá ratiště oštěpu, až mu klouby rukou zbělají. Očima tlačí koně a jezdce, rty se pohybují slovem: „Jed! Jed!“, ale hláska z nich nevyjde. Ruce kroutí oštěp, až se rozlehne ostré prásknutí. Všichni se leknu. Lumír zlomil zbraň v rukách, a to mu vrátilo hlas.

„Jed!“ zaburácí tak, že okolostojící mají pocit, že zahřmělo.

Měšek dovezl šátek svojí vyvolené. I její přání se tím splnilo. Druhý jezdec se vrátil až za dlouho. Potlučený a pěšky.

„Splním ten slib“, odpřísáhl Šček ten večer u zdi rozestavěné rotundy.

Malmirův hřebec vklusal do brány hradiště druhý den po poledni. Vypadal spokojeně.

14. kapitola

Šček hledá po hradišti vousatého, černovlasého muže s křížem na krku, ale nemůže ho najít. Překoná ostych a ptá se mužů na stavbě rotundy.

„Ne, Radslav tady není. Před stavbou vztyčil tady na náspu dřevěný kříž. Práce na stavbě se ale neúčastní. Rozjímá někde v lese.“

„Nebo se hradbách modlí“, soudí další muž.

„Možná je dole u řeky“, řekne třetí.

Pod hradištěm u Velké řeky ještě Šček nebyl, a tak se vydá po úzké stezce strmou strání k vodě. Cestička se klikatí tam a zpět a na několika místech jsou dokonce postaveny dřevěné stupně. To aby se daly skalnaté úseky lépe překonat. Takovou stezku je možné dobře bránit. Chlapec si všiml, že u stezky leží připravené zátarasý a na dvou plošinkách těsně u stezky jsou strážní stanoviště s kůlovou ohradou na způsob malých věží.

Na věžičce níž u řeky jsou tři strážci. Muži sedí na dubovém kmeni, klátí nohama a baví se mezi sebou. Hocha, sestupujícího z hradiště, si ani valně nevšímají. Jeden z nich vyprávěl asi něco veselého. Všichni se smějí, ale nespustí pohled ze širokého proudu pod sebou. Luky a šípy leží připravené u ruky. To kdyby bylo potřeba.

Chlapec dojde až dolů k vodě. Tady je, zamaskováno větvemi olší a vrb, docela velké přístaviště. Čluny různých velikostí jsou napůl vytažené na břeh. Jen dvě lehké dlabané kanoe se přivázané na krátkých lanech pohupují na vodě. I tady je několik ozbrojených mužů. Jsou připraveni v každé chvíli vyplout na řeku a chránit hradiště před útokem od vody.

U velkého plochého člunu s plachtou stojí několik mužů. Jsou oblečeni jinak než strážci hradiště. V jejich středu stojí Radslav. V napřažené ruce drží kříž na řetězu a s velkým zaujetím k cizincům promlouvá. Šček nerozumí ani slovo. Ta řeč zní divně, drnčivě. Chlapec se usměje tomu, co ho napadlo. Ta řeč zní, jako když Šnekův otec Myslav usedne za poledního žáru pod lipami a zdřímne si. Zakloní hlavu a spí. Z hrdla se mu derou zvuky podobné téhle řeči.

Cizinci pokývují hlavami, občas prohodí pár slov, ale hlavně pozorně poslouchají. Když černovlasý muž ukončí svoji řeč, cizinci, jeden za druhým, přistupují k němu a rty se dotknou kříže v jeho ruce. Šček sleduje z povzdálí. Strážní se zdáli být k počínání Radslava a cizinců lhostejní. Ve chvíli, kdy muži líbali kříž, však všichni sklonili hlavu. Radslav pak přistoupil i k nim a muži, jeden po druhém, přitiskli svoje rty na kříž.

Potom se všichni znovu dají do své práce. Cizinci vykládají zboží z lodí, strážci usednou do stínu stromů a pozorují řeku.

Radslav si všimne Ščeka a pokyne mu, aby přistoupil. Celý zbytek dne stráví chlapec ve společnosti křesťanského kněze. Poslouchá, ptá se a znovu poslouchá. Je těžké pochopit něco, tak nového a nelze najednou zapomenout na všechno, čím byl odmala obklopen.

Radslav nijak nenaléhá. Trpělivě vysvětluje a odpovídá na otázky. Vypráví příběh o narození, životě a smrti muže jménem Ježíš. O jeho činech a víře. O znovuzrození, o jednom bohu. Chlapec naslouchá a v jeho srdci narůstá přesvědčení, že našel to, po čem toužil. Když večer stoupá od řeky po klikaté stezce k hradišti, už ví, že víra v jednoho boha je a bude i jeho vírou.

Na hradišti panuje i teď večer čilý ruch. Hoří několik velkých ohňů. U jednoho z nich najde Šček svoje druhy. Bouřlivě oslavují budoucí svatbu Měška a Jarilo. Celé té halasné merendě vévodí Lumír. Hřmotný chlapík tančí kolem ohně s rukama nad hlavou a zpívá oslavnou píseň. Pak popadne Měška v pase a zdvihne ho.

„Tebe ožením! Všechno, co jsem vyhrál v sázce na Paprska a tebe, to všechno dostaneš ty a tady Dervan! Abyste měli do začátků. Aby mohl Dervan požádat tvého otce o Lybed'. To všechno je vaše!“

Spustí rozesmátého Měška na zem, chopí se džbánů a notně si přihně.

„Ani Eja nepřijde zkrátka!“ mužův pohled zachytí přicházejícího Ščeka.

„Pojď sem ke mně, synu Myslavův!“ stiskne hocha v náručí a Šček cítí, jako kdyby ho objal medvěd.

„Napijme se Ščeku! Jsi přece chlap. A víš ty co?! Bude z tebe nejlepší koňák na Velké řece. Naučím tě všechno, úplně všechno o koních.“

Chlapec si lokne vína, ale moc mu nechutná. Zato do beraní pečínky se pustí s velkou chutí.

Do kruhu prozářeného ohněm vstoupí Malmir. Chrabr ho přivítá podáním ruky a ukáže na čestné místo u ohně. Vojvoda si zdvihnutou paží sjedná pozornost.

„Mužové z osady u lip, slyšte, co je moje přání. Jste svobodní a volní, nemohu vám rozkazovat, ale vyslyšte moje přání a zachovejte se podle své vůle. Chtěl bych uspořádat tady, na Levém Hradci, největší svatbu, jakou kdy zažil kdokoliv na Velké řece. Mým přáním je, aby ve stejný den a na stejném místě, tady na hradišti, byla svatba mojí jediné dcery Jarilo a Měška ze Šárky a přitom také svatba jeho sestry Lybedě s tímto mladým mužem - s Dervanem!“

Malmir gestem přivolá oba mladé muže k sobě a obejmeme je kolem ramen, každého jednou svou paží.

„Vyšlu poselstvo k vám i do Šárky. Bude mi velkou ctí, pozvat vás i Vuka a jeho lidi sem na Hradec. Byl by to můj největší zážitek, uspořádat takovou dvojitou svatbu.“

„Ať žije Malmir!“ Lumír pozdvihne džbán k přípitku a rozpoutá tím lavinu dalších.. Připíjí se na svatby, na zdraví, na ženichy, na nevěsty, na všechno.

Šček poslouchá tu bouři přípitků, a když utichne, chlapec se také chopí džbánu. Sám neví, kde se v něm bere ta odvaha. Otec by řekl spíš drzost, ale Šček pozdvihne džbánek s vínem a zvolá: „Na Paprška! Ten za všechno může.“

Chlapi kolem ohně pochvalně vykřiknou. A pozdvihnou ruce k přípitku. Lumír poplácá chocha po zádech tak pochvalně, že Šček málem padne na nos.

„Říkám to pořád! Budeš nejlepší koňák na řece. Vždyť myslíš na koně, víc než já.“

A hoch, rozkurážený tím douškem vína i svým vlastním úspěchem u ostatních, odpoví:

„Myslím na ně víc než ty, Lumíre, protože mně se neplete do myšlenek Eja!“

Ramenatý chlap se rozchechtá a není k utišení. Nakonec otře hřbetem ruky oči usazené od smíchu, nakloní se k hochově hlavě a kupodivu potichu, aby ostatní neslyšeli, mu šeptne:

„Jen nemluv, holoubku. Taky máš v hlavě tu svou. Myslíš na Odu, jakože Paprsek vyhrál Měškovi nevěstu.“

Chlapec zrudne až ke kořínkům vlasů, ale Lumír mu projede prsty kštici.

„No nic, nebudu to nikde vytrubovat, nemusíš se bát. A taky, víš co - nemáš se za co stydět.“

Hoch pohlédne vděčně do očí hřmotného chlapa a zahlédne v nich ještě jiskřičky smíchu, ale i plamínky pochopení, podpory a sounáležitosti.



15. kapitola

Křik a povyk. Každý něco volá. Všichni hlučně vychvalují svoje zboží. A je se na co dívat a z čeho vybírat. Tady jsou látky. Nejružnější druhy od hrubých kopřivových houní, až po jemňoučké hedvábné šátečky.

Chlapec přejede po jednom ze šátků dlaní. Je červenočerný a neskutečně jemný.

„Ten kdybych mohl dát Odě“, pomyslí si Šček. Ale dobře ví, že nemá za co by vzácný dárek koupil. Med a vosk, který chlapec hlídá celou cestu na hradiště, má teď ve správě jeho otec Myslav. Hoch se prodírá tržištěm plným lidí a pak se zastaví u hrncířů. Jejich zboží je zdobené vlnkami, tečkami a vrypky. Hrnce nejružnějších velikostí, ty největší většinou s přehnutým horním okrajem. V těch se vaří a okraj se zaklesne do dřevěné vidlice, když je potřeba hrnec z ohně stáhnout. Šček chvíli postál a pozorně si prohlížel vzory na nádobách. Pár kroků odtud jsou jeho

druhé a nabízejí zboží, které přivezli od lip. Myslav už prodal všechny med i vosk, Lumír už nemá žádný dobytek, ani koně. Také sedla, která mu svěřil Kocel, už mají nové vlastníky. Zbývá prodat nějaké látky. Pruhované plátno, které dělá Eja, už je také prodáno. Celkově se výprava na tržiště vydařila. Chrabr a jeho lidé mohou být spokojeni. Dervan mávne na svého kamaráda.

„Pojď se mnou, něco ti ukážu“, uchopí hochu za paži a vleče ho tržištěm směrem k Malmirova domu. Tam ve stínu, na jelení kůži, leží poklad, nad kterým se chlapci zatají dech. Zrzavý šlachovitý chlapík prodává nože. Kousek stranou stojí Měšek s Jarilo. Mladík objímá dívku kolem pasu a jak se Šček v okouzlení zastaví nad nožířovou nabídkou, oba mladí lidé na sebe mrknou. Dívka pozdvihne ruku a směrem k Dervanovi ukáže pěst s palcem nataženým vzhůru. Mladík dobře rozumí tomu signálu. Nechá Ščeka, aby si vybral svůj nůž. Cenu za něj uhradí Dervan společně s Měškem a jeho nevěstou. Už včera navečer se tak dohodli. Šlo jen o to, jak dostat chlapce na správné místo.

Ted' tu stojí a hledí na tu krásu.

„Vezmi si některý do ruky“, pobídne ho Dervan, „vyzkoušej, jak by se držel, jaký je. Vyber, který se ti nejvíc líbí.“ Hoch se podívá tázavě na svého staršího kamaráda, ale už má zas oči u nožů. Nemůže odtrhnout pohled od té nádhery. A tenhle, ten jeden s vyleštěnou dřevěnou střenkou a čepelí mírně zahnutou se špicí nahoru.

„Ten je nádherný“, špitne chlapec a ukáže nůž, který mu padl do oka.

„Ten je pěkný“, pochválí starší kamarád výběr svého druhu.

„Má střenku z hruškového dřeva, pane“, promluví zrzavý nožíř. „Je to jeden z nejpovedenějších nožů, které jsem kdy viděl“, vmísí se Měšek. Skloní se nad kůží a vezme nůž do ruky. Blýskne čepelí ve slunci a pak lehounce přiloží ostří nože na nehet palce ruky. Ostří neklouzne. Mladík znova podrží nůž blízko očí a potom opatrně a pomalu přejeď ostřím po předloktí své levé ruky, zůstane hladká, oholená stopa. Nůž je ostrý.

Chlapci září oči a Měšek uchopí čepel u hrotu a střenkou napřed podává nástroj Ščekovi.

„Vezmi ho, bratříčku. Je skvělý.“

Chlapec sáhne váhavě po střeňce. Sevře ji dlani a zdá se mu, jako by se nůž stal součástí jeho ruky. Tak drží v dlani. Šček sjede očima z blýskavé čepel na svoje přátele. Měšek spokojeně pokyvuje hlavou a Dervan se obrátí k rudohlavému muži.

„To je on. Co za něj chceš?“

„To je nádherný nůž, pane“, hovoří chlap. „Má čepel z daleké Byzance a střenku jsem dělal sám v zimě ze dřeva staré hrušně. Je to moc vzácný kousek...“

„Kolik?“ zeptá se znovu Dervan.

„Čtyři sekerové hřivny“, odpoví zrzavec.

Dervan sáhne do opasku a vyjme tři stříbrné francké mince. Nesmlouvá, jen beze slova podává mince nožíři. Ten vytřeští nevěřičně oči.

„Vyber si ještě jeden, pane. Pak budeme vyrovnání.“

Dervan zdvihne z jelenice ještě jeden nůž. Úzký, malý s krátkou střenkou. Už ví, komu ho dá. Zrzavý nožíř vezme mince a k prvnímu noži přidá pouzdro na koženém řemeni. Dervan do něj zasune čepel a podává dárek Ščekovi. Ten pořád ještě nemůže pochopit, že tahle nádhera by mohla být jeho. Ztěžka polkne, „ale ...“, selže mu hlas.

„Jen ber, bratříčku, zasloužíš si“, Dervan stojí s nataženou paží.

„Je tvůj. Jenom tvůj“, přidá se Jarilo.

Teprve dívčina slova chlapce proberou. Sáhne po vzácném daru.

„Děkuji Dervane, děkuji Měšku. I tobě děkuji, Jarilo“, má téměř na krajíčku pláč.

Takový dar. Takový nádherný dar!

„Však ještě neděkuj, bratříčku.“ Dívka se usmívá a uchopí chlapce za ruku. „Ted' ještě spolu musíme něco vyřídit,“ a vede hochu tržištěm.

Oba mladí muži jdou pár kroků za dvojicí. Jarilo zastaví Ščeka u šátků a neomylně sáhne po červenočerném hedvábném čtverci. Chlapec má v očích otázku, ale dívka se směje.

„Viděla jsem tě, jak jsi ho obdivoval. Asi bude pro někoho, vid'?!“

„No, ber, ber“, pobízí Měšek chlapce.

„Za všechno, cos udělal pro mne, Jarilo, Dervana a Lybed', bys měl dostat ještě víc. Je tvůj, neváhej!“

A chlapec šťastně přitiskne šátek na hrud'. Má dárek pro Odu. Přinese jí z Levého Hradce ten nejkrásnější šátek, který tu byl.

„Děkuju“, špitne, „je to nejkrásnější den, jaký jsem zažil.“

Měšek poplácá hocha po rameni. „Ty opravdu nejhezčí ještě přijdou. Věř mi. Tohle je teprve začátek, bratříčku.“

Dívka políbí Ščeka na tvář. „My tobě děkujem, bratříčku“, a chlapec je rudý ve tváři a neví, kam s očima.

Ti tři starší se smějí jeho rozpakům, ale je to dobrý smích. Takovým smíchem se odměňují přátelé.

Šček je na vrcholu blaha. Když potká na tržiště otce, vysype na něj celý zážitek s dárky a nesmlčí ani polibek od Jarilo. Myslav se usmívá a podrbe chlapce ve vlasech.

„Jen aby na tebe Měšek nežárlil, ty chlape.“

Letní noc je horká a plná hvězd. Za Malmirovým domem leží několik postav. Jen tak na přikrývkách, pod vysokou letní oblohou, spí muži z osady u lip. Ten nejmladší a nejmenší leží schoulený na boku a v obou rukou drží vzácné dary. V pravačce nůž s hruškovou střenkou a koženým pouzdrem. V levé ruce, až těsně u obličej, svírá červenočerný hedvábný šáteček. Letní noc přináší krásné sny.

Ať se ti ten tvůj vyplní - bratříčku.

Je sbaleno a Chrabr se svými muži vyráží na zpáteční cestu. Tentokrát pojedou na lodích. Myslav totiž potkal u přístavu kupce, se kterými se zná řadu let. Mají namířeno od Levého Hradce proti proudu Velké řeky. Na plochých širokých člunech se najde místo pro muže z osady u lip i pro zboží, které vezou z Hradce domů.

Jen Měšek s Dervanem pojedou zpátky po stezce. Doprovázet je budou poslové, které vysílá Malmir k Vukovi na Šárku. Vezou dary a jedou vyjednat svatbu Měška a Jarilo a vlastně také Dervana s Lybedí.

Šček je na člunu za pár chvil jako doma. Otroci pohánějí čluny vesly, někde i pomocí lan táhnou lodě proti proudu. Tlustý kupec, s bobří čepicí na úplně holé hlavě, si velmi oblíbil zvědavého chlapce. Právě spolu na zádi řeší problém, proč jsou čluny kupců široké a ploché. Chlapec zná hlavně kanoe vytesané z kmene. Hovoří a rukama ukazuje tlust'ochovi, že takový člun s kamarádem vyrobil. Vychvaluje, jak je kanoe rychlá a pohyblivá. Lodě kupců jsou, podle hochy, neohrabané a pomalé. Tomu tlustý muž rozumí a souhlasí s tím. Hřbetem ruky otírá zpcené čelo, ale chlupatou čepicí nesundá. Ted' vysvětluje Ščekovi, že jeho člun musí být velký a plochý. Na obou jeho bocích sedí veslaři. Na loď se musí naložit mnoho zboží, a třeba i koně a dobytek. Loď je na vodě řadu dní. A výš, proti proudu Velké řeky jsou četné peřeje a místy také mělčiny. Přes ně musí otroci naloženou loď přetáhnout. Proto je výhodné rovné ploché dno a široká loď s malým ponorem. Na úzký člun se nenaloží mnoho zboží. Také se lehce převrátí.

Oba, kupec i hoch, mluví pomalu a pomáhají si posunky a ukazováním rukama. Tlustý muž zná trochu řeč, kterou tady lidé mluví. Šček nezná kupcův jazyk vůbec. Ale zdá se, že jsou schopni se domluvit a docela dobře si rozumějí.

Myslav sleduje svého syna s hrdostí.

„Ten kluk se neztratí. O všechno se zajímá, hodně přemýšlí, co a jak udělat. Koňář je už teď výbornej.“

Lumír promluví, jako kdyby četl Myslavovy myšlenky.

16. kapitola

„Podívej se, jak s tím chlapíkem rozmlouvá.“

Oba muži sledují dvojici na druhém člunu.

„Jo, šikovný je. Snad z něj bude něco pořádného“, zamyslí se nahlas Myslav.

„Táta dobrej, syn dobrej“, uzavře to Lumír. „A víš co, říkal mi Kocel, že Šček vymyslel, jak vylepšit v peci tah. Říkal, že se divil, proč na to nepřišel sám. A kluk se podíval a řek’ - uděláme tohle? - no, a bylo to. Je pravda, že pec, kterou ti dva postavili v mém domě, je něco užasnýho.“

Lumír chválí chlapce tak, že je to až s podivem. Ten prud’as, který se hned hádá a málokdy někoho pochválí, nyní tady horlí o tom, jak je chlapec skvělý.

„Mluvíš, jako kdybys ho chtěl prodat!“ směje se Myslav.

„To ne,“ rozchechtá se Lumír, „ale kdybys ho ty chtěl dostat z domu, vezmu ho k nám hned. Někdy si říkám, aby ti moji mrňousové byli jednou taky tak šikovní. I Eja ho chválí! A znáš ji...“

Mezitím kupec s chlapcem přešli na příd’ člunu a sklánějí se nad dřevěnou truhlicí. Pak muž sáhne dovnitř a něco chlapci podává. Ten naznačuje, že - tohle ne. To nemohu přijmout - ale tlust’och je naprosto neoblomný a nehodlá s hochem diskutovat. Vtiskne Ščekovi do ruky nádherný bronzový pohár. A ve chvíli, kdy chlapec, s pohárem v dlaních, vede rozpačitou řeč, muž náhle strhne chlupatou čepici z hlavy a hodí ji do lodi. Pak rozhrne halenu na hrudi, takže vykoukne kulatý pupek stažený řemenem s ohromnou přezkou. Chlapík přetáhne oběma rukama přes holou hlavu tlustý zlatý řetěz a zavěsí ho překvapenému chlapci kolem krku. Na řetězu visí velký zlatý kříž. Pak tlust’och popadne hoch a přitiskne ho na svoji hrud’. Spíš Ščeka slisuje mezi chlupaté paže a tlustý břich. Potom políbí mladíka na čelo a plácne ho dlaní po zádech tak, že ten popoběhne a div nevypadne ze člunu.

Muž něco vykřikuje ve svojí mateřské řeči a chlapec je v rozpacích. Ted’ opravdu nerozumí, co ten muž říká. Pak kupec zpomalí řeč a pokusí se mluvit zdejší jazykem. Ano, i on chválí jednoho boha a žehná se znamením kříže. Doufá, že chlapec bude pomáhat šířit jméno boží mezi svými. A k tomu, necht’ mu pomáhá bůh. A at’ ho - tedy

chlapce - na té cestě provází i kříž, který mu on - tedy kupec Krich - dává. A z toho poháru, at’ on - tedy Šček - pije dlouhá léta dobré víno a medovinu. On - tedy Krich - ví, že tady se pije z rohů, mnohdy nádherně zdobených, ale tenhle pohár je až z Byzance. Necht’ tedy mladý přítel - tedy Šček - přijme tyto dary a nermoutí Kricha tím, že by odmítl.

Tak nějak to znělo od kupce k hochovi. Ten nakonec dary přijal a děkoval za ně. Byla to dlouhá diskuze.

Lodě se blíží k ústí potoka, osada u lip je již na dohled. Děti, chytající raky v potoce, zahlédnou čluny. A tak, když kupci i jejich spoucestující přistávají, je celá osada již na nohou a vítá své vyslance i vzácné hosty.

Šček běží do osady, aby se přivítal s maminkou. Pak hned chvátá za Ratiborem. Musí mu toho tolik říct. Je spousta nových věcí a po prvních větách už Šček začne o novém náboženství. Stařec poslouchá, ptá se, znovu poslouchá a sám vysvětluje. Pochvíli vzplane mezi mladíkem a starým mužem vášnivá diskuze. Dlouho, předlouho do noci ti dva řeší setkání s novým náboženstvím. Zůstane spousta vzájemně nevyřešených otázek. Některé odpovědi neví ani stařík, ani Šček.

Pak Ratibor, snad proto, aby odvedl řeč a zabránil tak konfliktu s chlapcem, ukáže na pouzdro s nožem.

„To je krásná práce. Můžeš mi ho ukázat?“

Kříže na zlatém řetězu si schválně nevšímá, zatímco nůž dlouho opravdu upřímně obdivuje. V té chvíli si Šček uvědomí, že už je pozdní noc. A on měl běžet hned za Odou. Neběžel. Tady se s Ratiborem málem pohádal. Myšlenka na obhajování jednoho boha byla silnější, než všechno ostatní. Ale... Šček se chvatně rozloučí a potom, i když ví, že ho vidělo několik lidí z osady, chodí do rána kolem zemnice, kde bydlí Oda.

A pak se konečně dočká. Dívka vychází z domu a míří zřejmě k pastvištím. Na mladíkův pozdrav nereaguje a Šček je z toho úplně zoufalý. Vleče se za dívkou po pěšině do kopce mezi keři a přemýšlí, jak je hrozné, že ji tak rozhněval. Zahloubán v ponurých myšlenkách, v zákrutě pěšiny za velkým trnkovým keřem, do dívkou málem

vrazí. Ta vztáhne ruce a dlaněmi pohladí hocha po tvářích. Oči jí planou ohníčky smíchu.

„Byls dlouho pryč. Moc se mi stýskalo“ a pohodí hlavou, až jí černé vlasy padnou přes obličej.

Chlapec tají dech a potom vyhrkne:

„Moc jsem na tebe myslel a ... a něco jsem ti přivezl.“

Podá dívce červenočerný hedvábný šátek a prsty jí odhrne vlasy z obličeje. Nakloní se a letmo dívku políbí. Pak se otočí a rychle odchází po pěšině dolů. Dívka chvilku stojí překvapeně. Ale vzpomíná se.

„Kam letíš, ty ...“ nedopoví větu a rozběhne se z kopce za Ščekem. Ten se zastaví, otočí a v té chvíli je dívka u něho. Stojí proti sobě. Jak je chlapec na pěšině níž, hledí si oba přímo do očí. Dlouho a beze slov. Dívka muchlá hedvábný šátek v dlani.

Zdola od osady se ozve hvízdnutí a v zápětí Lumírův hlas:

„Kde mám partáka?! Kde se toulá nejlepší koňák od Velké řeky? Hej, Ščeku, jdu krotit další koně a Myslav nemá čas. Potřebuju partáka. Kde jsi?!“ a potom potichu pro sebe, „U všech hromů, kde chlape vězíš?“

„Jde sem“, vyhrknou současně chlapec i děvče. Chytou se za ruce a běží do kopce k pastvinám.

Až tam Lumír za chvíli dorazí, uvidí, jak Oda hladí telátko po mokrému nose a na druhé straně pastvin, u koní, sedí, úplně náhodou, Šček.

„Jasně“, řekne si Lumír pro sebe, „kde bys byl, než u koní. Jasně. A proč bys měl být sám.“

Mávne na chlapce rukou, a ten se nedbale přilouďá.

17. kapitola

To ráno bylo pošmourné a chladné. Osada se probouzí pomalu, jako kdyby ani nechtěla do dnešního dne vstávat.

Jen Dervan je vzhůru brzy. Ještě za tmy vrazil, ozbrojen lukem a šípy, na číhanou na srnce.

Vyčíhal si ho na louce za potokem a dlouho pozoroval, kdy a kam zvíře chodí. Dnes ráno ho Dervan uloví Tak se rozhodl a tak se i stalo. Teď se mladík vrací z lovu chmurným, deštivým ránem. Vyvrženému zvířeti svázal nohy a přehodil si srnce přes rameno. Přebrodí potok a míří do osady.

Přes louku od řeky běží několik postav. Míří stranou od osady směrem k pastvištím. Těch mužů je osm a ještě dva další běží od řeky. Dervan se zastaví a přikrčí v trávě. Co tohle znamená? Kdo jsou ti muži a s jakým úmyslem přišli? Nemůže být pochyb, s dobrým nejdou. Jsou ozbrojeni a skrývají se. Určitě chystají nějakou proradnost. Podle všeho přišli krást dobytek a koně.

V té chvíli si Dervan uvědomí, že nahoře na pastvištích jsou Lumír a Šček. Zůstali večer u koní, které několik dní chytali a krotili. Bylo jim líto vracet se do osady, a tak přespávali v chatrči u pastvin. Dervan zahodí srnce a běží do osady. Rychle vzbudit každého, kdo může bojovat. Nesmí však lupiče vyplašit.

Z osady vyrazí horda bojovníků. V běhu se rozdělí na dvě skupiny. Jednu, tu, která se nyní beze slova žene po stezce za lupiči, vede Chrabr. Posunkem pobízí svoje muže. Druhá skupina běží oklikou. Nejdříve z osady přímo do kopce, do lesa a pak po hřebeni a dolů. Zaútočí na lupiče ze strany, odkud úder určitě očekávat nebudou. Myslav svírá v pravici svůj velký meč. Ten, který daroval Sámo jeho otci. Na levém předloktí má navlečený štít. Až se vyřítí na nepřátele, bude kolem sebe šířit hrůzu a smrt. Bok po boku vedle Myslava běží Kocel. V obou rukou svírá ohromnou sekeru teslici. Dýchá pootevřenými ústy a obličej má rudý námahou. Těsně za rozzuřeným Kocelem běží mladíci Dervan a Měšek.

Slunce se na chvilku vyloupne z mraků a svazek paprsků se odráží od meče v Myslavově ruce. Myslav zdvihne štít nad hlavu a skupina bojovníků se zastaví u kraje lesa nad pastvinami. Tam vládne zmatek. Dobytek bučí a koně se plaší. Mezi tím pobíhají muži s provazy a chytají jednotlivá zvířata. Měšek vidí, jak cizí chlap přehodil smyčku přes krk jeho Paprskovi a sevřel meč ještě pevněji. Od chatrče v dolním cípu pastvin se rozléhá křik a rány. Lumír tam bojuje s několika cizinci. V ruce má břevno z ohrady a odráží útoky. Přitom huláká, jak může nejvíc, aby varoval lidi

v osadě. Netuší, že pomoc je už nablízku. Šček vyskočil a popadl kámen.

„Běž do osady! Varuj ostatní! Běž, nesmíš zůstat tady!“ křičí Lumír a mává břevnem proti dvěma útočníkům. Koutkem oka zahlédne, jak z boku chystá výpad třetí muž. Ale i Šček vidí, jak ten chlap pozdvihl oštěp. V té chvíli vyletí kámen z chlapcovy ruky. A Šček je v trefování kamenem opravdový mistr. Umí srazit straku z větve na dvacet kroků. Není tedy nic divného, že chlap, místo aby švihl oštěpem po Lumírovi, udělá dva vrávoravé kroky a oběma rukama se chytí za obličej. Mezi prsty mu crčí krev. Je na chvíli vyřazený z boje.

„Jóóó!“ zařve Lumír. „Nádherná rána a teď běž! Běž!“

Chlapec se sehne pro další kámen a tenhle pohyb mu zachrání život. Těsně nad ním proletí šíp a cizinec, který ho vystřelil, zakleje. Jeho nadávka ale zanikne v bojovém pokřiku. To vtrhl na pastviny Chrabr a jeho muži. Lupiči pouštějí kořist a chopí se zbraní. Útok je nenadálý, ale lupičů je hodně. Jednoho trefí Šček kamenem do hrudi, až chlap hekne. Je ale pořád schopen boje a vrhne se proti Lumírovi. Ten už ztěžší odolává útoku cizinců. Mává dřevěnou tyčí, ale drží ji jen jednou rukou. Levačka bezvládně visí podél těla a z ramene tryská krev. Útočníci dotírají ještě víc a Chrabr se svými bojovníky je ještě daleko. Šček popadne suchou trnkovou větev a vrhne se na pomoc. Křičí a trnitou větví mává proti útočníkům. Na chvíli přibrzdí jejich nápor. Pak se cizinci znovu vrhnou na Lumíra a Ščeka. Chlapec dostane ránu do hlavy a klesne k zemi. Lumír se zuřivě brání, ale sil mu valem ubývá.

V té chvíli se situace na bojišti změní. Od lesní houštiny vyrazí několik bojovníků. Jako smečka vlků vtrhne Myslav se svými druhy mezi lupiče. Nejdřív narazí na chlapa, který drží za ohlávku koně. Myslav máchne mečem, muž zdvihne ruce k hrdlu a skácí se beze zvuku k zemi. Kocel se Dervanem udeří na trojici, která bojuje s Lumírem. Vlastně už bylo dobojováno. Lumír leží obličejem k zemi a oštěp má zabodnutý pod pravou lopatkou. Útočník, který ho právě srazil k zemi, už ale svůj úder nezopakuje. Kocel ho srazí jedinou ranou a sekera v jeho ruce opíše oblouk směrem proti dalšímu muži. Zasáhne chlapa do hrudníku. Lupič doslova odletí několik kroků a zhroutlí se. Kocel se znovu rozpřáhne ohromnou

sekyrou, ale třetí muž se otáčí k ústupu. Nemá kam utéct. Měšek jen nastaví hrot oštěpu proti němu a krátkým výpadem bodne. A ještě dvakrát. Zasažený muž o krok ustoupí a Kocelovi sekera ho zasáhne naplocho do týla.

Proti Dervanovi vyběhne jeden z lupičů a meče se zkříží. Mladík si vede dobře, ale lupič je zkušený válečník. Přiskočí až k Dervanovi a snaží se ho zasáhnout zblízka. Už se zdá, že úder bude úspěšný, ale v té chvíli Dervana odhodí stranou Myslav, který přispěchal. Lupičova rána dopadne na nastavený štít a Myslav několika údery mečem ukončí střet.

Na všech stranách se teď ozývá vítězný pokřik. Chrabr a jeho lidé zvítězili. Porážka útočníků je naprostá. Z jedenácti mužů padlo deset. Ten poslední prchá směrem do lesa. Běží, co mu síly stačí. Za zády má ale hrozného pronásledovatele. Kocel vidí, že jeho nejlepší kamarád zůstal ležet v krvi. Jistě je mrtvý a Šček se také nehýbá. Zabili je. Zabili! Kocel je šílený hněvem. Pozdvihne teslici a vyrazí.

Šček sedí na zdupané trávě a drží hlavu v dlaních. Před očima mu tančí barevné kruhy a hvězdy a chlapec z dálky slyší hlasy. Už je i rozeznává. Pokusí se vstát, zavrávorá a znovu si sedne. Ze šumu hlasů mu najednou vyskočí věta:

„Zabili Lumíra“.

Chlapec se snaží zaostřit pohled na postavu ležící pár kroků odtud. „Zachránil mi život“, myšlenka probleskne a Šček znovu ztrácí vědomí.

Na louku padá rosa a budí spícího chlapce. Spánek nechce ustoupit, ale Šček už ví, že tohle není rosa. Někdo mu otírá obličej studenou vodou. Chlapec pomalu otvírá oči.

18. kapitola

„Vstávej holoubku, vstávej. Spal jsi moc dlouho.“ Šček poznává ten hlas. Myslav mluví na svého syna.

„Už jdu, tati.“ Zašeptá chlapec a otevře oči. Několik lidí se nad ním sklání. Šček vidí mamčin obličej, hned vedle táta. Myslav se usmívá a pohladí chlapce po tváři, maminka má plné oči slz.

„No tak, bratříčku“, to je Dervan, „nemůžeš jen spát. Máme moc práce a v kališti už jsou zase divočáci, No, co ty na to?“

„Neblázni ho, ty lovče“, Lybed' se snad opravdu na Dervana rozhněvala.

Chlapec se usměje a dívá se po lidech kolem sebe. Pod klenbou z lipových větví se sklánějí a všichni jsou rádi, že chlapec přišel k sobě. Všichni. Jsou opravdu všichni? Lumír...

„Kde je Lumír?“ ptá se chlapec slabým hlasem.

„Leží u Ratibora v zemnici a už je z nejhoršího venku. Ztratil spoustu krve, ale probral se dřív než ty. Už včera slabým hlasem nadával. A taky se ptal na tebe. A ty si tady spíš“, to Oda mluví a její slova jsou pro chlapce to nejkrásnější, co kdy slyšel. Lumír je živ. Chlapec sáhne rukou ke krku nahmátne řetízek a stiskne kříž na něm zavěšený.

„Děkuji ti, Pane“, zašeptá.

Nad osadou září slunce. Eja sedí před novým domem, houpá v náruči miminko a brouká mu píseň beze slov. Dítě spí. Zatáté pěstičky drží u obličejů a spokojeně oddychuje.

Od bitky na pastvišti uběhly čtyři dny. Lumír, celý obvázaný, leží u Ratibora v domě. Spí stejně klidně, jako jeho synek v Ejině náručí. Na zemi vedle lůžka sedí Kocel. Od chvíle, kdy se vrátil do osady, nehnul se od svého kamaráda. Když Lumír přišel k vědomí, Kocel seděl, ani se nepohnul. Nebyl schopný pohybu, slova, ničeho. Slzy mu tekly z očí a skrz jejich závoj pozoroval Kocel rozmazaně tvář svého přítele. Pak se najednou naklonil k Lumírovi a zašeptal: „Dohonil jsem ho, dohonil.“

Ratibor má plné ruce práce. Zle dobitý Lumír už unikl Moraně ze spárů a rány dvou dalších bojovníků se také hojí dobře. Už i Šček se probral. Vlastně to všechno dopadlo dobře.

Napole dne v den přepadení dorazila do osady skupina mužů. Několik jezdců a několik pěších. Měli s sebou i smečku psů. Muži ze Šárky, vedeni Vukem, pronásledovali tlupu lupičů, kteří se pokusili přepadnout jejich osadu. Prchající lapkové

se při svém útěku chtěli zmocnit koní tady v osadě u lip. Jejich záměr se nezdařil.

Vuk se pozdravil se svým synem. Měšek vylíčil otci, co se odehrálo tady, u lip. Ted' sedí Vuk, Chrabr, Myslav i další muži a radí se. Na Velké řece budou muset znovu zavést hlídky. Tihle lupiči přišli odněkud z poledního směru. Mluvili řečí podobnou řeči Franků, ale nebyli to Frankové. I ozdoby a zbraně měli jiné.

Vuk navštívil také Lumíra. Toho už přes den přenáší z Ratiborova domu ven, do chládku pod stromy. Chodit sám ještě Lumír nemůže, ale hojí se dobře a bude v pořádku. Snad i posekaná ruka se zahojí. Vuk si s Lumírem dlouho povídal, a když odcházel, zastavil ho Kocel.

„Pojď se mnou. Něco ti ukážu“, vzal Kocel šáreckého náčelníka za paži a vedl ho na kopec nad pastvinami. Tam na lesním palouku se oba muži zastavili. Vuk pohlédl směrem, kam utíkal Kocel a nechtěl věřit tomu, co viděl. Uprostřed palouku na udupané trávě leží hromádka věcí. Krátký meč, opasek se zvláštní bronzovou sponou, rozervaná, zakrvavená halena. Do téhle snůšky je zabodnutý oštěp hrotem v zemi a na jeho druhém konci je napíchnutá hlava. Kocel stiskne Vukovo rameno.

„Každej, každej, kdo nám přijde ublížit, skončí takhle.“

Vuk pohlédne na svého průvodce a chce něco říct. Kocel ho zarazí pozvednutou dlaní: „Ne, to není kruté. Nevyčítej mi to. On a jeho druzi zaútočili na nás a před tím i na vás. Říkal jsi to. Byli to lupiči a vrazi. U vás zabili tři lidi. Tady se pokusili ukrást koně a zabít Lumíra a Ščeka. Kdyby je Dervan náhodou neviděl, byli by dva naši mrtví a koně pryč.“

„Chci jen říct“, ale k dalšímu se Vuk nedostal.

Kocel pokračoval ve svém. „Dohonil jsem ho a on se bránil. Vlastně jen chvíli. Takhle tady bude, dokud ho vrány neroznesou. Tělo jsem hodil támhle do rokle. Každěj, kdo přijde se zlou, skončí tady. Každěj.“

Kocel dokončil řeč a v očích mu plane. Vypadá, jako kdyby zešílel. Ruce sevřené do pěstí, ve tváři rudý. Vuk položí dlaně na ramena rozhorleného bojovníka.

„Jsi velký válečník a silák. Tvoje sekyra je hrozná zbraň. Bude ale lepší, když s ní budeš dál kácet duby a tesat trámy. Snad každého, kdo by chtěl napadnout osadu u lip i další sídla Sklavenů, odradí tohle místo.“

Vuk pustí ramena svého průvodce, otočí se a odchází směrem zpátky do osady. Kocel se k němu přidá.

Do osady se Kocel vrátí úplně změněný. Už je to zas ten veselý chlápek, který nezkazí žádnou legraci a pod jehož rukama vznikají stavby a věci, které málokdo svede. V osadě odtáhne Kocel Vuka do svého domu. Tam mu dá nádherné sedlo.

„To jsem sám udělal. Od vydělání kůží, přes ušití a konče kování. Všechno sám. V tomhle sedle, Vuku, pojedíš na svatbu svých dětí. Syna i dcery. Víš to?“

„Vím, vím“, usmívá se Vuk. „Už jsme o tom s Měškem mluvili. I s Dervanem a Lybedí. Když tolik chtějí svatbu, budou ji mít.“

„To je řeč!“ zahlaholí Kocel a už běží za svým nejlepším kamarádem.

Lumírovi je den ode dne lépe. Ted' už na dálku ví, že Kocel je mimořádně dobře naladěný. Už z dálky totiž hlaholí: „Tak už se neválej, ty lenochu! Ta tvoje Eja má pravdu. Ty nic neděláš, jen lenošíš a tady se chystá velká svatba. Vlastně dvě. Přece je nechceš proležet. Vyskoč, ty starej brachu!“

Eja zaslechne ta slova a zacloumá s ní zlost.

„Ty ničemo, lotře, darmožroute“, oboří se na Kocela.

„Kde ty jsi chrápal, když Lumíra na pastvištích přepadli? Cóó?! Kde ses povaloval, když tam nahoře šlo o život? Zavři svůj zobák a zmiz. Však Lumír vstane, až bude moct.“

Kocel zůstane stát, neschopen slova. Jen zírá a pak se rozchechtá.

„Až příště někdo přepadne osadu, stačí na něj Eja sama. Když takhle na někoho vyjedeš, nebude stačit upalovat! Lumíre, radši lež. Z tý tvojí ženy jde strach.“

Smějí se všichni, kdo jsou v doslechu.

„Přestaňte“, kroutí se Lumír. „Já se nemůžu smát. Všechno mne bolí.“

„Ty taky nemáš čemu“, sjede ho Eja. „Pomlouvají ti manželku“.

19. kapitola

Chystá se velká sláva.. Na Levém Hradci bude Malmir vdávat dceru. Už skládá Chrs píseň o veliké svatbě. A koho že si bere dcera vojvody z Levého Hradce? Všichni to vědí. Tím šťastným je Měšek, syn náčelníka ze Šárky. Zvítězil ve velkém závodu. A současně se vdá Měškova sestra Lybed'. Ztracenou a zachráněnou dívku dostane za manželku Dervan.

„Vždyť sis ji z Velké řeky vylovil. Zasloužíš si ji“, popichuje Dervana jeho mladší kamarád Šček.

„Však jsi mi hodně pomohl, bratříčku“, usmívá se Dervan.

„Já tobě, Lumír Měškovi, každý někdy někomu pomůžu“, mudruje chlapec a prsty se dotkne kříže na svém krku. Stále víc ted' myslí na slova kněze z Hradce. Už se rozhodl, že využije příležitosti. Až bude na Levém Hradci velká a slavná svatba, tak on, Šček, se dá pokřtít. Rozhodl se, že přijme jednoho boha za svého a bude mu sloužit.

Mnoho času strávil chlapec u Ratibora. Probíral se starým šamanem otázky bohů, lidí, přírody, osudu. „Co jsem, než přijdu na svět? A co budu, až umřu? A kdo řídí běh tohoto světa? Jak se dá změnit směr, kterým můj život kráčí?“ mnoho a mnoho otázek probíral Šček s Ratiborem.

Starý šaman trval na svém a Šček také neslevil z toho, co se naučil na Hradci. „Doba se mění, chlapče“, Ratibor prohrábne své bílé vousy, přimhouří oči proti sluníčku.

„Staří umírají a staří bohové nás opouštějí. Věř si v nového boha, ale nezapomeň, kdo jsi a kam patříš. Nezapomínej, že stejně důležité jako sloužit bohům, nebo jak ty tvrdíš, tomu jednomu, tak stejně důležité je pomáhat a sloužit lidem. Těm, kteří jsou kolem tebe. Všem, které máš rád,

které miluješ, ale i těm, které zrovna ani moc rád nemáš a kteří ti nikdy neudělali nic dobrého. Víš, Ščeku", a v mužových modrých očích se odráží paprsky slunce „je krásné věřit něčemu, nebo někomu, ale je mnohem krásnější být člověkem mezi lidmi.“

Chlapec těm slovům docela nerozumí a starý muž je dál rozvádí.

„Zítřka zas přijdu, Ratibore, smím?“ loučí se chlapec. Bělovlasý stařík pohladí hocha po hlavě. „Přijď a sedni si pod naše lípy. Mně poslouchat nemusíš. Jim naslouchej a svému srdci. Řekne ti, jak nejlépe sloužit...“

Chlapec odchází, ale ještě se ohlédne. Starý muž stojí na místě, kde se rozloučili, slunce proplétá svými paprsky jeho bílé vlasy a vousy. Šaman zdvihne ruku a zamává chlapci, jako kdyby se s ním loučil nadlouho.

Šček běží za Odou. Najde ji u Lumírova domu, jak s Ejou tkají nádherné plátno.

„Z toho bude mít Lybed' svatební halenu“, ukazuje mladíkovi látku. „Těším se, jak jí bude slušet“ a dívka se přitiskne k chlapci. „Jednou...“ zasněně hledí někam do daleka a Šček má pocit, jako kdyby chtěla říct něco, čemu on sám ještě nechce rozumět. Dívka nedořekne.

Z domu vychází Lumír. Opírá se o docela dlouhou hůl, levou ruku má zavěšenou na šátku. Jde pomaličku. Je bledý, zarostlý a hubený, ale náladu už má tu správnou.

„Hej, part'áku,“ hlaholí na chlapce. „Co se tady usmíváš? Proč nekrotíš toho černého hřebečka? Ty nepojedeš na Hradci dostih?“

Chlapec pustí Odinu ruku, kterou držel v dlani a chce něco říct.

„Ty vlastně nemusíš o nevěstu závodit. Ty máš tu svoji tady,“ Lumír má opravdu dobrou, veselou náladu. Odě zrudnou tváře a kvapně odběhne.

„No to jsem tomu zase dal. Odpusť mi, chlapče, nemyšlel jsem to zle. Jen jsem chtěl...“

„Pořád něco chceš,“ hudruje Eja u stavu. „Vždycky něco plácneš a do huby si nevidíš.“ „Nojo, nojo“

zamručí Lumír pod vousy. „Pojď, part'áku, doprovod' mě na pastviště. Chci, abys mi ukázal, který kůň se ti nejvíc líbí. Tak pojď a nech ženské“.

Oba odcházejí z osady po stezce mezi keři. Lumír kráčí ztěžka. V kopci se trochu zadýchá. Zastaví se a rozhlíží se po kraji. V půli kopce dochází dvojici Kocel.

„Viděl jsem vás jít nahoru, tak jsem si řek, že jdete na koničky. U toho musím být. Je to vždycky požitek, vidět tě na koňském hřbetě, hochu.“

Šček je náležitě hrdý. Kocel není z těch, kdo chválu zrovna rozhazuje.

Až do západu slunce se trojice zabývá stádem koní. Šček si, k Lumírovi překvapení, vybere černého hřebce. Projede se na něm, donutí ho skočit přes vysoký trnkový plot, ale když si má vybrat koně, který se mu nejvíc líbí, ukáže na světlehnědou kobytku.

Lumír kroutí hlavou. Kocel nevěřicně zírá, ale chlapec neochvějně prohlásí:

„Tohle je nejrychlejší, nejlepší a nejkrásnější zvíře, které ve tvém stádu je. Jestli platí, že si smím vybrat, beru tuhle Plávku.“

„Řekl jsem, kterého si vybereš. Vybral sis, je tvoje, Ščeku“, a Lumír slavnostně podá chlapci pravici.

„Nikdy nepochopím proč,“ mudruje Kocel.

„Až na ní Šček vyhraje závody na Levém Hradci, a on je vyhraje, jako že slunce každý den vychází, pak to možná pochopíš. A já taky. Ted' to ví jen Šček. Ale ten to ví určitě.“

Tím je celá záležitost uzavřena. Oba muži věří tomu, že chlapec ví, co dělá. Ten podrbe kobytku mezi ušima, pak pohladí dlaní bílou skvrnu na jejím čele a ze samé radosti políbí koně na nos. Pak poplácá oběma rukama koňský krk a zašeptá:

„Tak běž, malá, běž. Zítřka se spolu projedeme a potom každý den. Ale ted' už běž.“ Jako kdyby rozuměla chlapcovým slovům, otočí se klisnička zpátky ke stádu a odběhne.

„Podívej, Lumíre“ z chlapcova hlasu je znát nadšení, obdiv a láska „podívej se, jak běží! Ona neběží, ona tančí. Vidíš?!“

Tři páry očí sledují, jak kopyta vyklepávají do pastviny píseň rychlosti, vytrvalosti a síly.

Měsíc už svítí, když se trojice vrací do osady. Rozcházejí se před Lumírovým domem. Bílé světlo zalévá domy. Ratibor sedí na lavičce, opřen o přední stěnu zemnice. Stříbro měsíčních paprsků se splétá se stříbrem vlasů a vousů.

Chlapec z dálky mávne šamanovi na dobrou noc. Ten ale pozdrav neopětuje.

Šček nechce už teď v noci volat, aby nevzbudil ostatní obyvatele. Ještě jednou mávne. Stařec nic.

„Přemýšlí o svých bozích a možná, možná i o tom mém. Zítra se musím zeptat na byliny, kterými zahání bradavice“, říká si chlapec a nadzdvihne houni ve vchodu.

V koutě u pece hoří dvě louče, Myslav tam sedí s Chrabrem v tichém rozhovoru. Šček popřeje dobrou noc a uléhá na lůžko z jedlových větví.

Louče hoří dlouho a oba muži už probrali všechno, co bylo třeba. Chrabr se rozloučí podáním ruky. Myslav uhasí louče.

V koutě na lůžku vonícím jedlovou chvojí se chlapci zdá živý sen. „Tvým úkolem je, sloužit lidem,“ slyší hoch Ratiborův hlas, ale ten, koho ve snu vidí, je přece kněz z Levého Hradce!

„Tvým úkolem je, sloužit lidem!“

Měsíc se schoval za koruny dubů. Osada klidně, tiše spí, jen od Kocelova domu se do noci nese hlasité chrápání.

Šaman sedí před svým domem bez hnutí. Od řeky dýchne chladný vánek a pohraje si s dlouhými bílými vlasy. Stařík se ani nepohne a milosrdná noc ukryje svojí tmou, že pohled modrých očí je prázdný. Velký šaman odešel ke svým bohům.

K mohylám za osadou přibyla další. Moudrý šaman však zůstává ukrytý ve stéblech trávy, v korunách

stromů, schovaný ve stopách zvířat i v křídlech ptáků. Přítomný v rose, vánku i v kouři nad ohništěm, bude navždy bdít nad osadou u lip.

20. kapitola

Smutek a žal nad úmrtím Ratibora končí ve chvíli, kdy je nad mrtvým navržena mohyla. Od té chvíle se na něho smí vzpomínat jen v dobrém a vesele. Pláč ke vzpomínkám nepatří. Čas plyne korytem Veliké řeky a přináší s sebou nové dny stejně, jako odnáší ty staré.

Tak tedy dojde i na velký den, kdy se na Levém Hradci slaví hned dva sňatky najednou. Několik dní trvá hostina a slavnost, která svatby doprovází.

Uskuteční se i velké klání jezdců a koní. Jsou vždy velmi strhující a napínavé.

Letos je tom jinak. Hned na začátku vyrazí z klubka koní Plávka se Ščekem na hřbetě. Lehoučce, jako bez námahy, se vzdálí všem ostatním. Nikdo nemá šanci. Vítězem je Šček na svojí kobylce.

Hned po doběhu vyzdvihne chlapec k sobě na koňský hřbet Odu a projedou hradištěm, doprovázeni oslavným pokřikem. Plávka se s dvojicí jezdců vyřítí bránou přes dřevěný můstek nad příkopem a zmizí v dubovém lese.

Na hradišti se slaví a hoduje. Dlouho do noci znějí struny guslí - Chrs doprovází písně o slavné svatbě.

Na hradbách se zastaví dvojice a zahledí se po proudu řeky. Dervan drží Lybed' kolem ramen. Jak vítr pofukuje dívce, teď už vlastně, mladé paní, do světlých vlasů, jejich konečky šimrají mladíka v obličej. Sáhne po těch neposlušných pramíncích rukou a namotá si jeden z nich kolem prstu. Dervan nakloní hlavu ke svojí ženě a něco jí zašeptá. Dočká se jen veselého zasmání a herdy do zad. Ještě něco dodá a oba se smějí. Pak mladík zvažní.

„Chtěl bych jet s Měškem po řece dolů, tak jak o tom mluvil. Něco prodat, něco nakoupit, ale hlavně poznat lidi a místa...“

Lybed' stiskne předloktí svého manžela. „Pojedu s tebou. Vezmeš mě, vid'!?“

„Rád, moc rád.“

Strážný na obchůzce změnil směr svých kroků. Nějak mu přišlo nepatřičné rušit polibek těch dvou, ale Dervan s Lybedí ho stejně nevnímají. Plánují výpravu po Veliké řece, už přemýšlejí, co naložit.

Šček sedí před Malmirovým domem společně s Měškem, Jarilo a Malmirem. Poslouchají řeč, kterou k nim vede Radslav. Kněz stojí před svými posluchači a hovoří. Tiše, ale naléhavě, důrazně, s nadšením i přesvědčivě. Ještě než skončí svatební veselice, je pokřtěn nejen Šček, ale i Měšek, Malmir a jeho dcera.

Deště na polední straně přinesou kalnou, hnědou vodu a hladina Velké řeky stoupne. Lodi jsou připraveny v přístavišti. Nakládají se zásoby a zboží. Výprava musí být soběstačná a připravená na všechno.

Dervan s Měškem dohlíží na přípravy velmi pečlivě. Šček se chodí do přístaviště dívat.

„Nechám ti tady Jarilo“, zastaví ho Měšek. „Ty víš, proč nemůže vyplout na výpravu po řece. No, než se to malé narodí, budeme zpátky. Zatím ji ochráníš, vid', bratříčku?“

Měšek mluví se Ščekem jako se sobě rovným. Už dlouho v něm nevidí kluka, ale mladého muže, přítele, chlapa, na kterého je spolehnutí. Na znamení slibu si podají ruce a Šček přitom sevře volnou dlaní zlatý kříž na řetězu.

Hemžení vrcholí. Lodě jsou naloženy kožešinami, medem, voskem, látkami, nádobami, zásobami a vším potřebným. Přátelé se na rozloučenou obejmou. Dervan na Ščeka mrkne jedním okem a po tváři mu přeběhne rošťácký úsměv.

„Bud' tady hodnej, bratříčku“ a plácne Ščeka po rameni.

„Bůh s tebou a děkuju“, loučí se Měšek.

Lybed' má při loučení oči plné slz.

Plavci nastoupí do lodí, a ty odrazí po proudu půlnočním směrem vstříc dobrodružství a neznámému. Vesla chytanou rytmus a lodě se dostanou do proudu.

Tak jako běží proud času, i proud Veliké řeky unáší lodice lidských osudů a přání, vlnky smíchu i pláče.

Čluny odplouvají a chlapec je sleduje očima. Teď se jeho ruky dotkla dívčí dlaň. I Oda se přišla rozloučit s přáteli. Několik kroků odtud stojí Malmir. V koženém kabátci, opásaný mečem, vypadá větší, než ve skutečnosti je. Jeho křehká dcera Jarilo provází lodě pohledem plným lásky. Těsně u vody stojí dva ramenatí chlapíci. Lumír, už bez hole, a jeho nejbližší druh - Kocel.

„Dal jsem Dervanovi další čtyři sedla, aby je tam dole prodal. No, a jestli uvidí lepší, musí ho koupit a přivézt. Abych ho prohlídl a mohl ty svoje vylepšit.“

Lodě nabírají rychlost a vzdalují se.

„Dobrou plavbu“, zahuláká Lumír. Potom se obrátí na svého nerozlučného druha. „Myslíš na něco jiného, než na práci a obchod?“

Lumír plivne do kalného proudu a pohledem sleduje, jak slina míří od břehu.

„Už aby byli zpátky,“ zahučí chlapisko, „a třeba i s tím tvým hromským sedlem“. Otočí se od řeky a zamíří strmou stezkou vzhůru k hradišti. Na lodě se už ani neohlédne. Kocel ho následuje se zachmuřenou tváří.

Šček se stále dívá za odplouvajícími čluny. Na zádi druhého stojí Dervan a zdviženou paží mává směrem k přístavišti. U jeho nohou sedí v lodici Lybed'. Její světlé vlasy září ve slunečním svitu. Otočí hlavu a zdvihne ohled vzhůru na Hradec. Pak přehodí přes hlavu plachetku, snad proti slunci, ale hlavně proto, aby ukryla slzy.

Na přední lodici zdvihne Měšek veslo. Jeho hlas zazní údolím Velké řeky. Ozvěna ho vrací od svahu Řivnáče zpátky k vodě.

„Bůh s tebou, bratříčku!! Ohlídej nám Hradec!! Než padne sníh, jsme zpátky. Bud' silný, bratříčku!!! Vrátime se!“

Chlapec zamává pravou paží a levou dlaň zdvihne k hrudi. Pohladí střenku krásného nože. Dervanův nůž visí hochovi v pouzdře na krku vedle řetězu s křížem. Šček zdvihne pravou ruku ještě výš. Čluny se pomalu ztrácejí v zákrutách Veliké řeky.

Opírám se zády o vyhřátou zeď a sleduji plující čluny. Ve věžičce kostela svatého Klimenta zazní zvon a dole, u Veliké řeky, se téměř neslyšně žene vlak. Kolikrát již padl sníh a kolik vody protéklo korytem Veliké řeky. Kam asi čas vedl tvé kroky, bratříčku? Vrátil se Měšek? A Dervan? A jeho krásná Lybed'?

Více než tisíc let se dívají tvoji potomci na řeku z Levého Hradce. Nesou tvůj příběh dál a dál, roky a staletí a ponесou ho stále. Děkujeme za něj, bratříčku.

Knihovna Roztockých skautů

Dosud vyšlo :

Jan Beneš - Kenedy; Kenedyovky; sešit č.I; rok 2002; Soubor příběhů, Táborová hra - Severní země 1998, Táborová hra - Zlaté údolí 2000, Vzpomínání 2002

Jan Beneš - Kenedy; Kenedyovky; sešit č.II; rok 2005; K táborové hře Slované 2005